

VÄSTERÅS STAD

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Datum
2025-12-02

Diariernr
2020/01233

1 (37)

Byggnadsnämnden DP 1977

Detaljplan Verkstaden 11 m.fl., Kopparlunden öst, Västerås SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Planens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en omvandling av östra Kopparlunden till en levande, unik, öppen, hållbar, tillgänglig och attraktiv stadsdel, där hänsyn tas till områdets kulturhistoriskt värdefulla industribebyggelse.

Detaljplanen möjliggör en blandning av bostäder, kontor, centrumlokaler och verksamheter som kopplas samman genom ett nätverk av gator, torg, parker och gårdar.

Kopparlunden är del av riksintresset för kulturmiljövården. Ny bebyggelse ska utformas med hög kvalitet, omsorg och varsamhet i gestaltning, utförande, material, detaljer och åldrandeaspekter som är jämförbara med områdets kulturhistoriskt värdefulla industribebyggelse. Särskilt värdefulla byggnader skyddas där ursprunglig utformning ska vara vägledande vid ändringar. Utformning av ny bebyggelse ska även beakta risker och störningar från E18 och Mäljarbanan samt hantera områdets markföroreningar.

Hur samrådet har bedrivits

Planen har varit utställd för samråd från 19 augusti till 29 september 2024. Information om samrådet skickades till berörda remissinstanser, myndigheter och sakägare/privatpersoner. Samrådshandlingarna har funnits tillgängliga på kommunens hemsida.

Samrådsförslaget har vid två tillfällen presenterats på öppet hus i Culturen, Sintervägen 6 i Kopparlunden. Presentationerna skedde 11 och 21 september 2024 klockan 15-19.

Sammanfattning

INKOMNA SYNPUNKTER

Under samrådstiden skickades 30 yttranden till Byggnadsnämnden. 10 av de inskickade yttrandena innehöll inga synpunkter på planförslaget.

De inkomna synpunkterna gäller främst:

- Påverkan på kulturmiljön
- Gestaltning
- Vegetation och grönstruktur
- Friytor, folkhälsa och barnperspektivet
- Hälsa och säkerhet (buller, farligt gods, magnetfält, markföroreningar m.m.)

FÖRÄNDRINGAR

- Den föreslagna förskolan har tagits bort och ersatts av ett torg med industrikaraktär.
- Större portiker, mer genomsikt genom södra kvarteret.
- Reviderade gränser mellan allmän plats, kvartersgata och kvartersmark.
- Reviderade gränser för u-område.
- Reviderade planbestämmelser för buller.
- Ny planbestämmelse för vibrationsskyddad grundläggning och utformning.
- Utfartsförbud även på södra sidan av Metallverksgatan.
- Reviderade planbestämmelser för skyfallsväg och markhöjder.
- Reviderade planbestämmelser för centrumverksamhet
- Reviderade planbestämmelser för balkonger.
- Ny planbestämmelse om genomsläpplig mark.
- Reviderade planbestämmelser om varsamhet.
- Redaktionella ändringar och förtydliganden i planbeskrivningen.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas de synpunkter som skickades in skriftligt under samrådstiden, samt stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer.

Med anledning av dataskyddsförordningen (GDPR) redovisas inkomna synpunkter från privatpersoner utan namn eller andra personuppgifter. Yttranden från privatpersoner redovisas med numret som de fått i stadens ärendehanteringssystem.

Följande har yttrat sig under samrådstiden men inte haft några synpunkter:

- Barn- och utbildningsförvaltningen
- Fastighetsdelegationen
- Försvarsmakten
- Grundskolenämnden
- LFV
- Polisen
- Postnord
- Svenska kraftnät
- VafabMiljö Kommunalförbund

- Vård- och omsorgsförvaltningen

Nedan presenteras alla synpunkter som lämnades på samrådshandlingen.

1. KOLLEKTIVTRAFIKFÖRVALTNINGEN

Planområdet har god tillgång till kollektivtrafik med närhet till flera hållplatser där olika buslinjer trafikerar, vilket möjliggör att många målpunkter kan nås med kollektivtrafiken. Region Västmanlands riktlinjer för "Utformning av busshållplatser och infrastruktur för busstrafik" anger ett avstånd på ca 400m till närmsta hållplats inom tätorterna. Detaljplanen bedöms uppfylla tillgängligheten till hållplats, tillgängligheten förstärks också av resenärens flera valmöjligheter att nå olika buslinjer. Området Kopparlunden trafikeras även av flextrafiken.

I takt med Kopparlundens utveckling är det viktigt att säkerställa kollektivtrafikens kapacitet och framkomlighet på omliggande gatunät. Att det finns starka och gena gångkopplingar samt trafiksäkra passager till och från hållplatserna.

Kollektivtrafikförvaltningen instämmer i trafikutredningen bedömning om att punkten vid järnvägsbron, där Pressverksgatan möter Malmabergsgatan, är hårt belastad av biltrafik till och från planområdet. Hänsyn behöver även tas till biltrafik som alstras från övriga detaljplaner i området med riktning österut.

Kommentar: Detaljplanen föreslår ett gent, tillgängligt och tryggt nät för gående med goda kopplingar till busshållplatserna närmast planområdet, bland annat genom en ny utformning av korsningen närmast passagen under järnvägsbron. Detta bör förbättra kopplingen mellan planområdet och busshållplatsen, även om själva hållplatsens läge är utanför planområdet.

2. KULTURNÄMNDEN

Positivt är att det sk Gjuteriet bevaras och skyddas i den kommande detaljplanen. I den nuvarande detaljplanen, stadsplan 313 K, finns inget skydd för byggnaden. De ändringar som detaljplanen redovisar för byggnaden bedöms förenliga med byggnadens karaktär och medger ny verksamhet i byggnaden. De redovisade handlingarna visar på en yta väster om gjuteriet som bidrar till att bibehåller en viktig siktlinje utmed gjuteriets långa fasad men skapar också en plats att vistas på för förskolan som kommer att inrymmas i gjuteriet. Hur platsen redovisas i planbeskrivningen bedöms förenligt med kulturmiljön.

När det gäller exploateringen i det södra kvarteret (C) så bedöms byggnaderna, trots dess indragna våningar, som något för höga mot den öppna ytan och mot det låga och horisontella gjuteriet. Likaså gäller den sydöstra byggnadsdelen intill spåret. Det kan vara lämpligt med en mjukare övergång mellan den öppna ytan och det bakomliggande kvarteret. Större öppningar in i kvarteret (södra kvarteret) skulle kunna bidra till en mjukare övergång mellan kvarteren. Det skulle också vara önskvärt med större öppenhet även in i kvarteret B som en möjlig kompensation för dess höjd och storskalighet.

Det är positivt att detaljplanen redovisar insida och utsida för fasader, där de yttre fasaderna med tegel och robusthet blir en lämplig anpassning av de nya husen till den äldre bebyggelsemiljön. Det skulle också kunna vara möjligt att hitta mer inspiration i den äldre bebyggelsens detaljer, färgsättning och hantverksmässighet för anpassning. Inåt gårdarna är det lämpligt att vara mer fri i fasaduttryck, färgsättning med mera. Det är positivt om det finns mycket grönska i gårdsmiljön.

När det gäller den höga byggnaden i norra delen av DP Öst så bedöms den följa en redan etablerad hög höjdskala för denna delen av området. Höga byggnader och byggnader som tar mycket plats i stadsrummet bör dock gestaltas och utformas med en mycket hög arkitektonisk nivå eftersom de kommer att vara synliga och påtagligt påverka stora delar av Västerås.

Kommentar: Portikerna i södra kvarteret har breddats och höjts i enlighet med yttrandet. Från 3 meter breda och 4 meter höga till 6 meter breda och 5 meter höga, vilket säkerställts med planbestämmelse (f₅). Byggnadernas höjder har däremot inte justerats. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är att höjdvariationen, med en lägre skala mot områdets mitt och en högre skala mot järnvägen, är gynnsam för både kulturmiljö, solförhållanden och buller, vilket stöds av respektive utredning.

Enligt Kulturmiljöutredningen kommer detaljplanen för Kopparlunden öst att följa samma spår som övriga detaljplaner, vilket varit intentionen från början med arbetet i med hela Kopparlunden. I utredningen står: *"Kontrasterna mellan den befintliga låga och enhetliga industribyggelsen och den nya högre och varierade stadsbebyggelsen kommer att förstärkas när hela Kopparlunden utvecklas. Men med detaljplanen för Kopparlunden Öst skapas också förutsättningarna för en konsekvent utveckling av Kopparlunden som helhet. Det finns dock en risk att den nya bebyggelsen får en så framträdande roll att nytillskotten dominerar."* Detta gör att det i gestaltningsprogrammet lyfts fram att en sammanhållen kulörsättning är viktigt för helhetsintrycket österifrån. Byggnaderna har även givits en lugn formgivning för att inte tävla med ex. Gjuteriet utan skapa en dynamisk, men sammanhållen siluett längs med hela Kopparlundens östra sida, utan att bli för monoton och platt. I ex. Detaljplan Norr beskrivs *"Kopparlunden som en hängmatta där de stora hallarna centralt i området omges med lägre bebyggelse medan bebyggelsen tillåts bli avsevärt högre i områdets periferi."* Denna princip har influerat arbetet med Kopparlunden öst tillsammans med de fysiska förutsättningarna som skapas av järnvägen i öster och E18 i Norr. Detta gör att en högre skala mot platser där öppenhet mot järnvägen, exempelvis vid det låga och långsträckta Gjuteriet, tillåts för att motverka buller och riskproblematik. Detta kommer att fungera som ett skydd för de öppna platserna på insidan av kvarteren, exempelvis den nya torgplatsen väster om Gjuteriet.

3. LANTMÄTERIMYNDIGHETEN

Genomförandetiden anges till 10 år fr.o.m. laga kraft medan det i beskrivningen anges att det är 15 år från den dagen detaljplanen vinner laga kraft.

Kommentar: Genomförandetiden är 10 år. Handlingarna har justerats så att detta redovisas konsekvent och korrekt.

Se över om u1-områden stämmer i den norra delen av plankartan. U1-bestämmelsen saknas inom vissa områden, vilket eventuellt är felaktigt. U1 för underjordiska ledningar för dagvattenhantering mm kan inte anses detsamma som E1 eller E2 och bör därför eventuellt även ingå inom E-kvartersmarken, ifall ledningar kommer att ligga under denna mark.

Kommentar: u-områdena har setts över och är korrekta så som de är redovisade i samrådsförslagets plankarta. Tanken är att begränsa var ledningar kan dras för att möjliggöra exempelvis trädplanteringar i övriga lägen. Markreservat för ledningar

anses inte heller lämpliga inom E-områdena då detta skulle begränsa byggrätten. Markreservat för allmännyttiga ändamål går inte att kombinera med byggrätt inom samma yta och eftersom flexibilitet är viktig gällande transformatorstationens exakta placering är Västerås stads bedömning att det inte är lämpligt att reglera ledningsrätter inom E-områdena.

Bestämmelsen avseende balkonger som ska gälla inom all kvartersmark är olämplig, eftersom den inte går att applicera fastighetsrättsligt. Vem äger balkongerna som skjuter ut över allmän plats eller en annan fastighet, hur sker underhåll mm? Det går inte att ordna med 3D-fastighetsbildning såsom detaljplanen är utformad idag. Det är inte möjligt att reglera vad som får ske på allmän platsmark genom en egenskapsbestämmelse på kvartersmark. Planbestämmelser måste läggas på den yta/utrymme bestämmelsen ska reglera. Man kan alltså inte heller reglera balkonger på det sättet. Se exempel i DP 1914 Stallhagen för en lösning som går att applicera fastighetsrättsligt.

Kommentar: Planbestämmelsen om balkonger har tagits bort och ersatts av en omformulerad bestämmelse (**balkonger₁**) på den del av allmän plats där balkonger tillåts kraga ut, på samma sätt som gjorts i detaljplan Kopparlunden mitt. Exemplet i DP 1914 Stallhagen anses inte lämpligt här, då det innebär en onödigt komplex fastighetsreglering, med 0,5 respektive 1,5 meter smala 3D-fastigheter över allmän plats.

Vid inlösen eller begäran om inlösen kan ersättning utgå till den som avstår mark, detta ska framgå. Att ersättning även skall utgå från den som erhåller en anläggning som inte längre ska ingå i en gemensamhetsanläggning bör framgå i texten om omprövning av gemensamhetsanläggningar.

Kommentar: Förtydliganden har gjorts i planbeskrivningen i enlighet med synpunkten.

I tabellen om vilka fastigheter som påverkas på olika sätt behövs förtydliganden. Formuleringen är missvisande på Verkstaden 6 och Västerås 1:123 där det står att kvartersmark kan avstyckas och bilda egna fastigheter. Detta är inte fallet för dessa två fastigheter utan de avstår delar och dessa delar kan efter att de reglerats över till Verkstaden 11 avstyckas tillsammans med andra delar av Verkstaden 11. Någon avstyckning från Verkstaden 6 eller Västerås 1:123 är inte aktuell inom detta planområde.

Kommentar: Ett förtydligande har gjorts i planbeskrivningen enligt önskemål.

Det framgår inte av planbeskrivningen att den nu gällande stadsplanen och detaljplanen för området slutar att gälla endast inom planområdet, och det kommer i framtiden stå "gällande detaljplaner" fast de inte längre gäller. Planerna är även felbenämnda. Förslag: "Följande planer gäller inom planområdet fram tills att den nya detaljplanen vinner laga kraft; DP 1367 J, SPL 313. Detaljplan 1367 J upphör helt att gälla då hela området upptas i den nya detaljplanen. Stadsplan 313 fortsätter att gälla utanför det nu aktuella området men upphör helt inom den nya detaljplanens område."

Kommentar: Planbeskrivningen har justerats enligt ovan förslag.

Det saknas möjlighet att bilda rättigheter för tekniska anläggningar ovan gjord som servar underjordiskt garage, t ex rökluckor, nödutgångar, trapp/hiss, ventilation. Det är inte lämpligt att bilda rättigheter för detta inom allmän platsmark, men dessa anordningar är kanske nödvändiga för att bilda en lämplig 3D-fastighet. Se exempelvis fastigheten Förseglet 176.

Kommentar: Där garage planeras under park i 3D-fastighet kan det eventuellt krävas servitut för rökluckor, pelare och/eller andra tekniska funktioner. En skrivning om detta har infogats i planbeskrivningen.

Det saknas uppgift om gällande lagstiftning med hänvisning till SFS-nummer. I plankartan framgår att "Detaljplanen hanteras enligt 2010:900" men där bör framgå tydligare i vilken lydelse eftersom PBL ofta uppdateras. Exempel: Detaljplanen är framtagen i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900) i dess lydelse efter 202X-YY-ZZ." (nyare regler kanske inte tillämpas i detta planarbete om det påbörjades innan en viss ändring).

Kommentar: Informationen finns redan på plankartan där det tydligt framgår vilken version av planbestämmelsekatalogen och därmed PBL som används. För att tillmötesgå yttrandet och förhoppningsvis bidra till ökad tydlighet har stycket getts en ny, utförligare formulering.

En kulturhistoriskt värdefull byggnad bör för dess förvaltnings skull inte delas av fastighetsgräns. Vid en lantmäteriförrättning kan yrkande om att fastighetsbilda genom en byggnad prövas. Att byggnaden planlagts med olika användning av kvartermark garanterar inte att ett sådant yrkande kommer att genomföras, prövning sker mot lämplighet mm enligt Fastighetsbildningslagen.

Kommentar: Det finns inget förslag om att dela en kulturhistoriskt värdefull byggnad i olika fastigheter. Att byggnaden i samrådsförslaget delades av användningsgräns handlade om att den södra och östra delen av byggnaden inte ansågs lämplig för den förskoleverksamhet som fanns med i samrådsförslaget, då den södra delen saknar kontakt med möjlig gårdsyta och den östra delen ligger i utsatt läge mot järnvägen. Förskolan har dock tagits bort ur planen inför granskning och synpunkten är därför inte längre relevant. Fastighetsbildning prövas på sedvanligt vis i lantmäteriförrättning.

En detaljplan kan inte reglera vad som sker utanför det planlagda området. Om det finns undantag för detta bör laghänvisning och motivering stå med i beskrivningen, men några sådana undantag känner inte lantmäterimyndigheten till. Det är därför olämpligt att göra planens beroende av t ex parkering i ett närliggande område, eller startbesked som villkoras av projektering av Trafikverket utanför planområdet. På sida 32 står villkor om startbesked, ett sådant villkor är inte juridiskt gällande eftersom planbestämmelser ska framgå i plankartan. I plankartan saknas (rätteligen) bestämmelsen. Vidare framgår det inte i någon av detaljplanens delar vilken del av vägräcket som syftas bytas heller.

Kommentar: Då Trafikverket i sitt samrådsyttrande påpekade att räcket redan har bytts ut är den aktuella bestämmelsen överflödig och utgår därför.

För skötsel av fasaden som ligger i fastighetsgräns kan rättighet eller avtal med angränsande fastighet behöva ordnas, eftersom underhåll av fasaden inte kan ske

genom den egna marken. Detta blir särskilt viktigt eftersom byggnaden D är kulturhistoriskt värdefull. Angränsande fastighet är Västerås 1:123 som ägs av Västerås kommun.

Kommentar: Vid byggnad D (Gjuteriet) infogas kvartersmark så att befintlig byggnad inte ligger direkt mot allmän plats. Ett undantag är dock en liten del i söder där anslutning sker mot den lösning som valdes i detaljplan Kopparlunden syd för att underlätta genomförandet, med byggnad direkt mot allmän plats. En skrivning enligt yttrandet har lagts till i planbeskrivningen under rubriken Avtal.

4. LÄNSSTYRELSEN VÄSTMANLANDS LÄN

Riksintressen för kommunikationer

Järnvägen och E18, som angränsar till planområdet, är utpekade riksintressen för kommunikationer. Dessa ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningarna.

Länsstyrelsen noterar att den geotekniska utredningen saknar resonemang kring påverkan på den statliga infrastrukturen, utöver formuleringen om att stabiliteten mot järnvägen ska kontrolleras när nivåer och placeringar av hus är bestämda. Inför granskningskedet anser Länsstyrelsen att kommunen ska säkerställa och redogöra för att ett genomförande av detaljplanen inte medför sättningar, stabilitetsförändringar eller liknande som påverkar väg- och järnvägsanläggningen negativt.

Kommentar: Den geotekniska utredningen har kompletterats enligt ovan.

*I trafikutredningen beskrivs att trafikplatsen vid Kopparbergsvägen ofta blir överbelastad och att köbildning tidvis kan uppstå på motorvägens avfartsramper. Resonemang om hur ett genomförande av aktuell detaljplan kan komma att påverka trafiksituationen på E18 saknas dock. Länsstyrelsen anser att kommunen inför granskningskedet ska säkerställa och **redogöra för att ett genomförande av detaljplanen inte påverkar riksintresset negativt.***

Se även Trafikverkets yttrande, dnr TRV 2024/87826.

Kommentar: Kapacitetsproblemen vid de olika trafikplatserna på E18 genom Västerås under dygnets maxtimmar är välkända och frågan har diskuterats mellan Trafikverket och Västerås stad. E18:s sträckning genom Västerås är en stadsmotorväg och huvudproblemet är korta avstånd mellan trafikplatserna och mycket lokaltrafikerörelser som belastar E18. Andra problem är att trafikplatserna inte är fullt utbyggda samt har mycket korsande gång- och cykeltrafik som innebär väjningar för biltrafiken.

Trafiken från Kopparlunden som har målpunkt E18 har två naturliga utfartspunkter – antingen Kopparbergsvägen mot Emausmotet eller Malmabergsgatan mot Korsängsmotet. Enligt de samlade trafikflödesanalyserna bedöms att mest trafik till och från Kopparlunden som helhet kommer att belasta Emausmotet, men för berörd detaljplan kommer läget i den östra delen av Kopparlunden medföra att mest trafik går till och från Korsängsmotet.

För Emausmotet är det avfartsramperna från motorvägen som tidvis får köbildning på grund av att de enfältiga ramperna får väldigt mycket väjning både gentemot

oskyddade trafikanter och annan trafik när de ska köra in i den överliggande cirkulationen. Västerås stads uppfattning är att denna fråga måste ses i ett större perspektiv än utbyggnaden av Kopparlunden. En stor del av problematiken i Emausmotet skulle lösas om avfartsramperna breddades till två körfält sista biten mot cirkulationen och att cykelstråket kunde ledas via en separat bro över motorvägen och inte komma i konflikt med motorvägstrafiken. Vi ser gärna en fortsatt diskussion kring detta med Trafikverket.

För Korsängsmotet är huvudproblemet att avfartsrampen i östlig riktning inte har medföljande vävning, utan speciellt vänstersvägande trafik mot Malmabergsgatan tvingas till en ofördelaktig väjning. I samarbete med Västerås stad har en trafiksimulering utförts, där en cirkulationsplats har lagts till vid avfartsrampens anslutning mot Malmabergsgatan. Denna simulering visar sig ge en mycket god effekt, då väjningsansvaret fördelas bättre uppstår inte någon köbildningsproblematik på avfartsrampen. En annan positiv aspekt för E18 är att utfarten från Kopparlunden österut via Pressverksgatan kommer att signalregleras vid Malmabergsgatan. Det innebär att det kommer att finnas en regleringsmöjlighet för i vilken takt man kan släppa ut trafik från Kopparlunden mot E18. Rapporten för den övergripande trafikutredningen som redovisar denna simulering och övriga resultat har bifogats planhandlingarna.

Riksintresse för kulturmiljövård

Länsstyrelsen anser att ett genomförande av detaljplanen riskerar att påtagligt skada riksintresset för kulturmiljövård, Västerås [U 24], både som helhet och Kopparlunden som del av riksintresset.

Slutsatsen i den antikvariska konsekvensanalysen för aktuell detaljplan är att ett genomförande av detaljplanen inte kommer att medföra påtaglig skada på riksintresset eftersom all befintlig bebyggelse inte rivs. Länsstyrelsen delar inte denna bedömning på grund av de förändringar av Gjuteriet som möjliggörs samt rivningen av senare tillbyggnader. Enligt Länsstyrelsens bedömning försvinner viktiga årsringar när tillbyggnader rivs och byggnaden riskerar att förvanskas av de förändringar som detaljplanen möjliggör.

Länsstyrelsen anser inte att kommunen har tagit hänsyn till Länsstyrelsens tidigare synpunkter om att bevara de öppna logistikytorna i syfte att behålla Kopparlundens industrikaraktär. Grönstruktur krävs för att området ska utgöra en god bebyggd miljö, men för att bibehålla de hårdgjorda logistikytorna anser Länsstyrelsen att grönstrukturen i stället ska förstärkas och säkerställas inom andra delar av planområdet. Se även avsnittet Naturmiljövärden senare i detta yttrande. Utformningen av förskolegården och ytan som planläggs som TORG är avgörande för hur logistikytorna kommer att upplevas vid ett genomförande av detaljplanen. Hur dessa ytor regleras i plankartan är därmed av stor vikt.

Länsstyrelsen anser inte heller att så kallade fotavtryck kommer att kompensera för den bebyggelse som tydligt speglade sin funktion och som har försvunnit samt riskerar att försvinna vid ett genomförande av detaljplanen. De slutna och höga bostadskvarteren uppförs på samma plats som den stora industribyggnaden men den genomsiktighet som gator och byggnader tidigare bildade, och som bidrog till områdets karaktär, återskapas inte.

I Länsstyrelsens bedömning av den aktuella detaljplanens påverkan på riksintresset tar Länsstyrelsen även hänsyn till kommunens pågående och kommande fysiska planering i närområdet. Länsstyrelsen bedömer att den omvandling av industrimiljöer till bostadsmiljöer som sker i Västerås ger en negativ påverkan på riksintresset och detaljplanen för östra Kopparlunden är ett ytterligare steg i denna riktning. Ett genomförande av detaljplanen riskerar att försvaga och radera viktiga element inom uttrycket för Kopparlunden, såsom logistikytorna och Gjuteriet. De rivningar som redan har genomförts inom övriga delar av Kopparlunden visar på hur mycket av områdets historia som har försvunnit, vilket har medfört en negativ påverkan på riksintresset. Detaljplanen för östra Kopparlunden samt kommunens övriga pågående och kommande detaljplaner som berör riksintresset riskerar att medföra kumulativa effekter och därmed påtaglig skada på riksintresset.

För att inte riskera påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård, Västerås [U 24], anser Länsstyrelsen att följande ska hanteras i det fortsatta planarbetet.

- *Förändringar och tillägg på Gjuteriet ska minimeras. Nuvarande tillbyggnader ska därför behållas.*

- *Ett bevarande av logistikytorna ska säkerställas i detaljplanen.*

- *Grönstrukturen inom logistikytorna ska begränsas vilket ska regleras i plankartan. Länsstyrelsen föreslår att grönstrukturen i första hand ska förstärkas inom andra delar av planområdet för att på så sätt bevara de öppna och hårdgjorda logistikytorna.*

- *Ytterligare bestämmelser avseende utformning och gestaltning ska införas i plankartan för att bibehålla industrikarakteren. Att säkerställa ett bevarande av järnvägsräls och andra detaljer i mark är ett exempel på detta.*

- *De slutna bostadskvarteren ska utformas så att de medger en större genomsliktighet och öppenhet än vad som möjliggörs i samrådsförslaget.*

Kommentar: Efter samråd och fram till granskning har en löpande dialog pågått mellan Västerås stad och Länsstyrelsen, där ett flertal möten och ett gemensamt platsbesök ingått. Syftet har varit att identifiera och enas om möjliga justeringar av planförslaget som kan stärka anpassningen till kulturmiljön och därigenom så långt som möjligt undvika påtaglig skada på riksintresset.

Nuvarande tillbyggnader till Gjuteriet är dessvärre inte möjliga att behålla, annat än i begränsad utsträckning, då rivningar av tillbyggnaderna krävs för att möjliggöra den trafikstruktur med ny dragning av Metallverksgatan, ny korsning vid järnvägsbron och en ny huvudgata väster om Gjuteriet, som ingår i genomförandet av kopparlundsprojektet i sin helhet. Däremot sparas hela den ursprungliga delen av byggnaden och skyddas med ett flertal planbestämmelser (**r₁, q₁, k₁₋₄**), i motsats till planprogrammet (PP33) där en rivning föreslogs.

De logistikytor som vid en given tidpunkt i historien fanns på platsen är svåra att "bevara" i sin helhet. Dels har dessa ytor sett olika ut historiskt – ibland har där stått byggnader, ibland har där gått järnväg, ibland har det varit uppställningsytor, osv – dels behöver ytorna användas till annat, exempelvis vistelse och rekreation. Genom att förskolan som fanns med i samrådsförslaget nu tagits bort har planförslaget ändå kunnat utformas mer i linje med önskemålen om hårdgjordhet

och öppenhet. Utformningen kommer att utgå från en industriell karaktär och utformas till största del med hårdgjorda ytor. Den grönska som kommer att finnas består av befintlig trädallé samt nödvändiga ytor för dagvattenhantering och för att skapa ett mikroklimat som är mer trivsamt att vistas i. Den föreslagna utformningen beskrivs i gestaltungsprogrammet där en verktygslåda med lämpliga element erbjuds för att säkerställa utformningen. Denna består till stor del av materialbeskrivningar, tillvaratagande av den industriella karaktär som finns genom utformningen av tillägg såsom fast möblering och planteringar samt att det ska finnas aktiviteter för en levande miljö. Gestaltningens huvuddelar säkerställs genom planbestämmelser. Den nya bestämmelsen (**beläggning₁**) säkerställer att torget ges en hårdgjord, industriell karaktär med asfalt, sten, betong eller grus i gråa toner. Den nya bestämmelsen (**k₅**) säkerställer att de delar av äldre järnvägsspår som finns på allmän plats bibehålls i sin dragning och utformning.

På den södra bostadsgården har planbestämmelse (**b₅**) tillförts, som anger att minst 60% av marken ska vara genomsläpplig. Detta ger goda förutsättningar för grönska och större träd i Kopparlunden, utan att inkräkta på den önskade industrikaraktären på allmän plats.

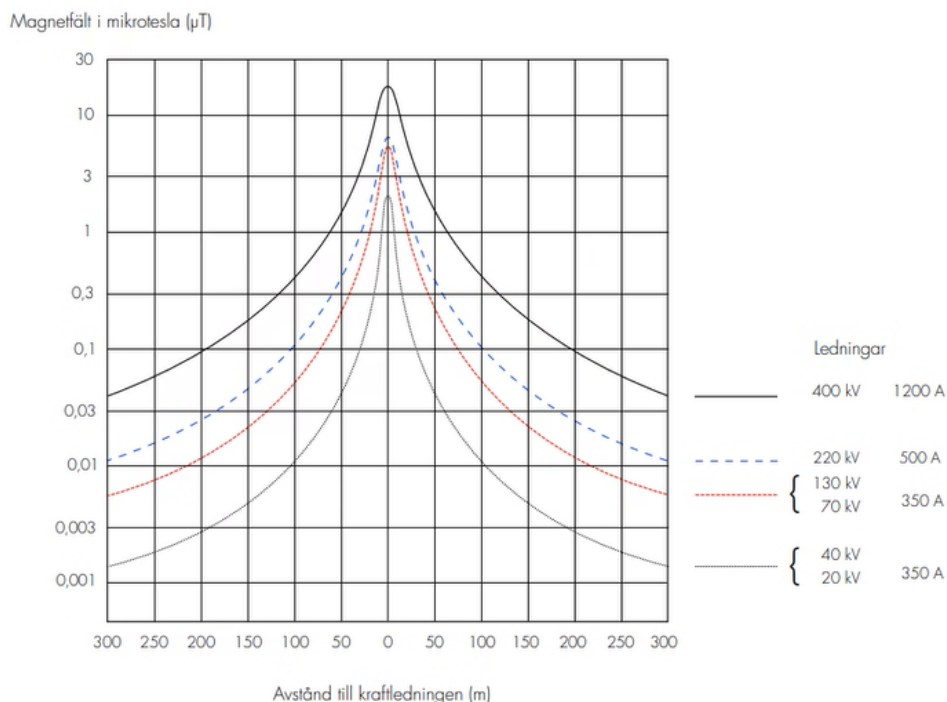
Portikerna i det södra bostadskvarteret har gjorts både större och bredare jämfört med samrådsförslaget, vilket säkerställts med planbestämmelse (**f₅**).

Gestaltningen av bostadskvarteren som beskrivs i Gestaltungsprogrammet ska reflektera Kopparlundens sätt att gestalta byggnader, i exempelvis detaljering och materialval mot utsidorna av kvarteren. Förtydliganden och mindre justeringar i visualiseringar har gjorts efter samråd för att intentionerna ska bli tydligare.

Elektromagnetiska fält

Gällande kraftledningen i planområdets nordöstra del uppger kommunen att säkerhetsavståndet för magnetfält generellt är cirka 35 meter. Länsstyrelsen anser att kommunen ska förtydliga vad det faktiska avståndet är mellan kraftledningen och närmaste planerade byggnad samt vilket skyddsavstånd som är nödvändigt för att det elektromagnetiska fältet inte ska vara hälsofarligt vid vistelse i byggnaden.

Kommentar: Västerås stad har efter samråd haft dialog med Mälarenergi kring detta. Riktvärden för magnetfält inom branschen är 0,4 μT i årsmedelvärde för utrymmen som man stadigvarande befinner sig i. Nedan graf visar magnetfältet i relation till ström och ledningstyp. Av grafen kan man utläsa att för 130kV ledning så är säkerhetsavståndet 35m vid 0,4 μT vid en kontinuerlig ström av 350A.

Avståndet mellan kraftledningen och den planerade kontorsbyggnadens närmaste hörn är cirka 40 meter, vilket gott och väl ligger utanför riskzonen. Utöver detta för Mälarenergi följande resonemang:

- 350 A motsvarar cirka 80 MVA. Den faktiska vintermaxlasten idag är cirka $\frac{1}{4}$ av denna last. Magnetfältet är proportionellt mot strömmen, så förväntat magnetfält är redan där betydligt lägre än i grafen ovan.
- VF ledning övergår till markkabel i den norra delen av stationsområdet. Kabeln avger betydligt lägre magnetfält på grund av att avståndet mellan fasledarna är enstaka cm istället för att vara på meternivå.
- Grafen ovan avser kontinuerlig ström och magnetfält. I verkligheten är sommarlasten cirka 60% av vinterlasten, samt att den nattliga lasten utgör 60% av toppenlasten på dygnet. Sammantaget innebär det att årsmedelvärdet av magnetfältet kommer att vara betydligt lägre än toppvärdet.
- På lägre spänningsnivåer utgörs alla ledningar av kabel. Det generella säkerhetsavståndet kopplat till magnetfält för en markkabel är 8 meter eller mindre, beroende på lasten i kabeln.

Varken Mälarenergi eller Västerås stad ser att det skulle finnas risker kopplat till magnetfält om man skulle fullfölja byggnationen enligt den föreslagna detaljplanen.

Farligt gods

Länsstyrelsen ser positivt på kommunens reglering av skyddsåtgärder i plankartan i enlighet med riskanalysens rekommendationer. Trots dessa riskreducerande åtgärder ställer sig Länsstyrelsen frågande till huruvida det är lämpligt att placera en känslig verksamhet (förskola) i denna typ av riskområde.

För att säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas, särskilt avseende risker för förskola och bostäder, vill Länsstyrelsen poängtera vikten av att Räddningstjänsten Mälardalen och kommunens egen säkerhetsenhet får möjlighet att yttra sig över detaljplanen. Länsstyrelsen anser att kommunen ska remittera dessa om det inte redan är gjort.

Efter dialog med Trafikverket ställer sig Länsstyrelsen frågande till varför kvarteret med Mälarenergis befintliga anläggning inte regleras med egenskapsbestämmelsen f7 (ytan ska utformas så att stadigvarande vistelse inte uppmuntras).

Kommentar: Räddningstjänsten Mälardalen har remitterats och yttrat sig både i tidigt skede och under samrådet. Räddningstjänstens synpunkter har beaktats i planarbetet. Kvarteret med Mälarenergis befintliga anläggning har försetts med planbestämmelse **(f7)** i enlighet med Länsstyrelsens och Trafikverkets yttranden.

Markföreningar

Länsstyrelsen anser att kompletterande undersökningar i både jord och grundvatten ska genomföras i enlighet med vad som rekommenderas i Resultatrapport och riskbedömning, framtagen av Sweco. Undersökningarna ska göras i samtliga medier och djup för att säkerställa att åtgärdsmålen uppnås och marken blir lämplig för avsett ändamål.

Gällande hanteringen av föreningar inom förskolegården vill Länsstyrelsen poängtera vikten av att beakta växters förmåga att ta upp föroreningar från både jord och grundvatten. Kommunen ska säkerställa att exponering via intag av växter, frukt eller bär inte innebär en hälsorisk.

Länsstyrelsen kommer att ta ställning till kommunens hantering av markföreningar i förhållande till dagvatten och grundvatten i granskningskedet när kompletterande undersökningar är genomförda.

Kommentar: Markmiljöutredningen har kompletterats med fördjupade undersökningar i jord och grundvatten enligt ovan. Planbeskrivningen har kompletterats med en kort sammanfattning av undersökningarna. Slutsatserna kvarstår, det vill säga att ett åtgärdsbehov föreligger för att planerad exploatering ska anses lämplig. Synpunkter som rör risker relaterade till förskolan bedöms inte längre vara aktuella då förskolan har tagits bort från detaljplanen.

Trafikbuller

Länsstyrelsen anser att egenskapsbestämmelserna s3 och s4 är otydligt formulerade och att kommunen ska omformulera dessa så att de överensstämmer med 3 och 4 §§ förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Utifrån vad som står skrivet i planbeskrivningen bedömer Länsstyrelsen att kommunen har tolkat förordningen felaktigt. Länsstyrelsen anser också att kommunen ska definiera vad som avses med "ljuddämpad sida".

Kommunen uppger att tre lägenheter behöver särskilda bullerskyddsåtgärder för att uppfylla riktvärdena. Länsstyrelsen anser att dessa åtgärder ska regleras i plankartan.

Kommentar: Planbestämmelserna för buller har setts över i sin helhet. De tre bestämmelser som rör byggnaders användning (**s₁-s₃**) har reviderats och de tre lägenheter som behöver särskilda bullerskyddsåtgärder har fått dessa säkerställda i plankartan med skyddsbestämmelse (**m₁**). Utöver detta har det säkerställts att höghuset kommer att fungera som bullerskärm för bostadsbebyggelsen genom bestämmelse om lägsta nockhöjd (**h₁₆**). Ljuddämpad sida har nu definierats i planbeskrivningens kapitel *Risker och störningar* > *Trafikbuller*.

Enligt planbeskrivningen klarar större delen av ytorna på bostadskvarterens innergårdar riktvärdena för gemensam uteplats. Länsstyrelsen anser att kommunen i plankartan ska förtydliga inom vilka delar av innergårdarna som det är möjligt att anordna uteplats.

Kommentar: Trafikbullerförordningen gäller. Eftersom 90 % av innergårdarna klarar riktvärdena 50 dBA ekvivalent och 70 dBA maximal ljudnivå, konstateras det att särskild markering av dessa ytor inte är nödvändig.

I planbeskrivningen framgår det inte vilka riktvärden för buller som gäller vid det norra höghuset som ligger närmast järnvägen. Länsstyrelsen anser att kommunen ska klargöra vilka riktvärden som kommer att tillämpas utomhus och inomhus.

Kommentar: Norra höghuset är en kontorsbyggnad och inte bostad. Där gäller riktvärden inomhus för kontor, vilka regleras i svensk standard 25268:2023. Det finns inga utomhusriktvärden för kontor och inga krav på uteplats.

Vibrationer

Kommunen uppger att vibrationer, och behovet av reglering i plankartan så att riktvärdet för komfortvibrationer uppnås, ska utredas inför granskningskedet. Till följd av detta kan Länsstyrelsen i nuläget inte göra en fullständig bedömning avseende hanteringen av vibrationer och kommer att återkomma gällande detta i sitt granskningsyttrande. Länsstyrelsens generella inställning är dock att komfortvibrationer ska underskrida 0,4 mm per sekund, vilket är det riktvärde som Trafikverket tillämpar.

Länsstyrelsen anser att kommunen ska klargöra vilka värden för komfortvibrationer som kommer att tillämpas för höghuset närmast järnvägen.

Kommentar: Det finns inga nationella riktvärden för komfortvibrationer i kontor. I avsaknad av sådana tillämpas 0,4 mm/s som jämförelsevärde. En planbestämmelse har lagts till som anger att byggnader ska grundläggas och utformas så att komfortvägd vibrationshastighet i bostadsrum inte överskrider 0,4 mm/s vid tågpassage (**generell bestämmelse för all kvartersmark**).

Förskolegård

Kommunen uppger i planbeskrivningen att förskolegården uppfyller riktvärdena i Naturvårdsverkets vägledning för buller på skolgårdar. Länsstyrelsen noterar i bullerutredningen att den del av skolgården som uppfyller Naturvårdsverkets lägre riktvärde om 50 dBA är triangelformad, med basen mot förskolbyggnaden. Enligt Naturvårdsverkets vägledning ska denna yta utnyttjas för lek, vila och pedagogisk verksamhet. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att kommunen säkerställer att skolgården utformas så att ytan kan utnyttjas för avsett ändamål.

Gällande en förskolgårds totala storlek skriver Boverket på sin webbplats att forskning visar att friytan helst bör överstiga 3000 m² för att tillgodose barnens behov. Länsstyrelsen noterar att förskolegården inte uppnår denna storlek och anser att kommunen bör föra ett resonemang kring detta i planbeskrivningen.

Kommentar: Förskolan har tagits bort från detaljplanen och Västerås stad bedömer därför att synpunkten ovan inte längre är aktuell.

Kulturmiljövärden

Länsstyrelsen anser att ytterligare vystudier bör genomföras för att visa hur Kopparlunden och dess industribyggnader kommer att upplevas från olika riktningar vid ett genomförande av detaljplanen. Kommunen bör också redovisa hur stadens siluett och landmärken kommer att påverkas av de byggnadshöjder som detaljplanen möjliggör.

Kommentar: Västerås stad har i samrådsförslaget till ny översiktsplan pekat ut Djäkneberget och Mälaren som viktiga vypunkter. I planbeskrivningen finns vyn från Djäkneberget redovisad, liksom ett resonemang kring påverkan och eventuella kumulativa effekter. Staden har även en 3D-modell där man själv kan ta ut de vyer som önskas för att se påverkan.

Västerås stad har redovisat vy från Djäkneberget eftersom den är den mest relevanta och läsbara vypunkten för att förstå Kopparlundens roll i stadslandskapet. Om Länsstyrelsen anser att vissa andra vyer bör bedömas som likvärdiga med Djäkneberget, behöver dessa preciseras tillsammans med en beskrivning av på vilket sätt de motsvarar Djäknebergets betydelse utifrån riksintressets uttryck och kulturhistoriska värden.

Västerås stad har aktuella kunskapsunderlag/planeringsunderlag för den byggda kulturmiljön inom riksintresseområdet U24. Dessa används som stöd i bedömningarna. Som ett av verktygen i bedömningen avser staden att använda Västerås stads 3D-modell, visualiseringsverktyget OpenCities Planner, som ett sätt att bedöma förslag till utveckling för att undvika risk för påtaglig skada på riksintresset. För att bättre förstå stadens visuella förändring har Västerås stad tagit fram vyer från Djäkneberget där pågående och antagna planer har visualiserats i OpenCities Planner. Verktyget möjliggör en analys av olika vyer och siktlinjer ur varierande höjder och perspektiv. Via modellen kan valfria vyer och siktlinjer tas ut för att analysera påverkan på riksintresset.

Naturmiljövärden

Länsstyrelsen ställer sig positiv till planbeskrivningens formuleringar om träd, alléer och gröna tak i planområdet, men anser att dessa bör säkerställas i plankartan. Regeln 3-30-300 är ett bra sätt att se till att det finns tillräckligt med grönska i en stadsdel. Länsstyrelsen anser att kommunen bör sträva efter att följa 3-30-300-regeln, även om den kan vara svåruppnåelig i den aktuella detaljplanen. Att se tre träd från sitt fönster borde vara möjligt om det planteras träd längs gata och på innergårdar. Att uppnå 30 procent täckningsgrad inom bostadskvarteret verkar dock svårt. De närmaste grönområdena är kyrkogården, som ligger cirka 500 meter från planområdet, och idrottsplanerna norr om E18. Dessa grönområden är

svåråtkomliga så länge gång- och cykelbron inte har byggts och kan inte betraktas som grönområden i den riktiga bemärkelsen enligt 3-30-300-regeln. Om grönsstruktur för boende inte kan tillgodoses enligt ovan kan det bli svårt att uppnå miljömålet god bebyggd miljö. Ett bevarande av de hårdgjorda logistikytorna, som en del av riksintresset för kulturmiljövård, försvårar också möjligheten att tillgodose behovet av grönsstruktur. Länsstyrelsen anser att kommunen i första hand bör säkerställa att behovet av grönsstruktur tillgodoses inom andra delar av planområdet, utanför logistikytorna. Exempelvis kan grönsstrukturen förstärkas längs med gata och på innergårdar vilket bör säkerställas i plankartan. Om det inte är möjligt bör kommunen långsiktigt kompensera detta genom en förstärkt grönsstruktur i angränsande områden.

Kommentar: På den södra bostadsgården tillförs planbestämmelse (**b₅**) som anger att minst 60% av marken ska vara genomsläpplig. Detta ger goda förutsättningar för grönska och större träd i Kopparlunden, utan att inkräkta på den önskade industrikaraktern på allmän plats.

På den norra bostadsgården finns redan planbestämmelse om att upphöjda planteringsytor får finnas utöver högsta angivna markhöjd (**n₅**), vilket säkerställer möjlighet till mer omfattande grönska även här.

Trafikbuller

Länsstyrelsen anser att kommunen bör komplettera planbeskrivningen med bullerkartor från trafikbullerutredningen. Detta underlättar kommunens hantering om det efter ett genomförande av detaljplanen inkommer klagomål från boende gällande buller.

I bullerkartorna anges beräknade ljudnivåer i intervaller om 5 dBA. Kommunen bör i planbeskrivningen redovisa den exakta beräknade ljudnivån för respektive våningsplan.

Kommentar: Den exakta beräknade ljudnivån för varje våningsplan redovisas i bullerutredningen (sid. 35-49), vilken ingår i planhandlingarna i form av en bilaga. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är att det inte är lämpligt att lägga in dessa 15 sidor i planbeskrivningen, då det skulle ta oproportionerligt stort utrymme i en redan omfattande planbeskrivning. Bilderna går heller inte att krympa på något rimligt sätt eftersom siffrorna då blir för små för att kunna tyda.

Vibrationer

Vibrationsmätningar har utförts i grundmurarna i de två byggnaderna. Länsstyrelsen anser att det även bör göras en vibrationsmätning inomhus på det övre planet i den södra byggnaden eftersom byggnaden till stor del kommer att bevaras.

Kommentar: Vibrationsutredningen har kompletterats enligt ovan synpunkt och en planbestämmelse har lagts till som reglerar att byggnader ska grundläggas och utformas så att komfortvägd vibrationshastighet i bostadsrum inte överskrider 0,4 mm/s vid tågpassage (**generell planbestämmelse för all kvartermark**).

5. MILJÖ – OCH HÄLSOSKYDDSFÖRVALTNINGEN

Plankartan

Planbestämmelsen S3 "I lägen där den ekvivalenta ljudnivån beräknas överstiga 65 dBA ska minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet orienteras mot en ljuddämpad sida" bör omformuleras till:

"I lägen där den ekvivalenta ljudnivån beräknas överstiga 65 dBA och där bostaden är 35 m² eller mindre ska minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet orienteras mot en ljuddämpad sida".

Detta eftersom riktvärdet 65 dBA ekvivalent ljudnivå gäller för bostäder som är högst 35 m². Riktvärdet för större lägenheter är 60 dBA ekvivalent ljudnivå.

Kommentar: Planbestämmelserna för buller har setts över i sin helhet. De tre bestämmelser som rör byggnaders användning (**s₁-s₃**) har reviderats och de tre lägenheter som behöver särskilda bullerskyddsåtgärder får dessa säkerställda i plankartan med skyddsbestämmelse (**m₁**). Utöver detta säkerställs att höghuset kommer att fungera som bullerskärm för bostadsbebyggelsen genom bestämmelse om lägsta nockhöjd (**h₁₆**).

Planbeskrivningen

Förorenad mark, S 30 "Utförda undersökningar visar att det förekommer förorenat fyllningsmaterial med förhöjda halter av flera grundämnen (antimon, arsenik, bly, kadmium, kobolt, koppar, kvicksilver, nickel och zink), organiska föreningar (alifater, aromater, bensen och PAH:er) och porgas. Fynden finns redovisade i utredningen, både i sin helhet och uppdelat på delområden".

Det bör ändras till "...och föreningar finns även i porgas".

Kommentar: Planbeskrivningen har justerats enligt yttrandet.

I planbeskrivningen bör det läggas till att det finns förening av klorerade alifater som behöver utredas mer detaljerat innan granskning och antagande av detaljplanen. Av sammanfattningen i rapporten från undersökning av markföroreningar, Markföroreningar – resultatrapport och riskbedömning, Sweco, 2024-03-22, framgår att det finns osäkerheter i resultatet från undersökningarna och att kompletterande undersökning framför allt då det gäller förening av klorerade alifater i grundvatten och porgas under byggnader i delområde 1 och 2. Det råder också osäkerhet om källan till föreningen av klorerade alifater ligger inom det aktuella detaljplanområdet eller om den förekommer som en plym av förening som sprids in i området. Dessa delar behöver utredas närmare inför granskningsskedet. I rapporten rekommenderas också att fler mätningar i befintliga grundvattenrör görs då halter varierar över tid och fler mätningar skulle ge en säkrare bedömning. Även porgasmätningar rekommenderas inom utvalda delområden.

Kommentar: En kompletterande provtagning har gjorts enligt yttrandet.

Även resultatet från miljöinventering av den befintliga byggnaden som planeras att användas som förskola bör vara med i planbeskrivningen. Av sammanfattningen framgår: "De miljö/hälsostörande ämnen som noterades i byggnaden bedöms inte utgöra en hälsorisk för den planerade verksamheten (förskola). Det bedöms inte finnas något saneringsbehov av miljö- och hälsoskadliga material i byggnaden. Vid

framtida rivning av miljö- och hälsoskadliga material, som avser farligt avfall, ska materialen omhändertas enligt gällande lagstiftning”.

Kommentar: Då förskolan utgår från detaljplanen bör synpunkten inte längre vara relevant. En variant av skrivningen har ändå infogats i planbeskrivningen under den nya rubriken *Risker och störningar / Föreningar i befintlig bebyggelse*, då det kan anses relevant för framtiden att veta att byggnaden klarar de krav som ställs för känslig markanvändning.

6. MÄLARENERGI

Dagvatten:

Så som det är formulerat nu planbeskrivning (och dagvattenutredning) ska kvartersmarken fördröja dagvattnet ned till 15 L/s och ha. Det är strikt sett inte ett krav som Mälarenergi kan ställa. Dock ger fördröjning inom kvartersmark rätt till lägre dagvattenavgift i form av rabatt.

Mer info här: Rabatt på dagvatten | Mälarenergi (malarenergi.se)

I planbeskrivningen under huvudmanskap vore det bra att lägga till att inom kvartersmark så ansvarar fastighetsägaren inte bara för byggnation utan även skötsel av sin dagvattenanläggning.

Kommentar: Förtydligande har gjorts kring fastighetsägarens ansvar för skötsel av dagvattenanläggning enligt yttrandet.

VA-ledningar:

Då befintlig dagvattenkylvert måste flyttas är det av yttersta vikt att höjdsättningen på marken för den nya kylvertens läge blir rätt så att flytten kan genomföras. Nya dagvattenkylverten behöver en täckning på minst 60 cm från kylvertens hjässa till marknivå. Befintlig marknivå på den norra delen klarar inte av en täckning på 60 cm och detta måste säkerställas i planen.

Kommentar: Höjdsättningen av marken har setts över så att den fungerar med både den nya kylvertens dragning och den planerade skyfallsvägen. Detta regleras med plushöjder i plankartan (+5,5, +5,7, +5,9) och beskrivs i planbeskrivningen.

Fibra AB:

Befintliga kablar som idag går i Pressverksgatan kommer att behöva flyttas till nytt läge i kommande Metallverksgatan. I Kullgärdsgränd förläggs ledningar som ska mata Kopparlunden, dessa skarvas mot ledningar förlagda i DP-syd samt vidare mot DP-Norr i planerad cykelbana. Ledningar till fastigheter läggs i planerade gator/cykelvägar.

Kommentar: En beskrivning av kabelflytten infogas i planbeskrivningens genomförandekapitel.

ME Elnät AB:

Kommentarer på plankarta:

*Plankarta - detaljer**Mälarenergi kommentar:*

När man tittar noggrant ser det ut som delar av befintligt staket hamnar utanför MEE fastighet. Det som utgör befintlig byggnadsdel måste hamna på vår fastighet Verkstaden 9.

Samma sak här. Vi vill inte i ett initialt skede bli tvingade till att flytta körgrinden 20 cm om det inte är absolut nödvändigt, vilket det inte borde vara, då varken cykelväg eller annan infrastruktur kommer att anläggas framför infarten till stationen.

Kommentar: Det stämmer att delar av befintligt staket hamnar utanför fastigheten, vilket enligt Västerås stads bedömning är en förutsättning för att den nya gatan ska kunna genomföras på ett bra sätt. Detaljplanens genomförande innebär därmed en fastighetsreglering i detta läge. En del av Mälarenergis fastighet tas i anspråk för den nya gatudragningen och blir allmän plats. Inga byggnadsdelar berörs av detta, men befintligt staket kommer att behöva dras om.

I gatustråket västerut längs Metallverksgatan ligger idag 5 stycken högspänningskablar samt ett antal serviskablar förläggas till närliggande bostadshus förläggas. Stråket utgör ett av stationens huvudmatningsstråk. Vidare så kommer det finnas både förnyelsebehov och kompletteringsbehov över tid.

Säkerhetsavståndet mellan den högspänningskabel som ligger närmast huskropp ska vara minst 5 m från husliv för att erhålla reduktion av magnetfältet som uppkommer av strömmen i kablarna.

Beroende på var kablarna förläggs bör fastighetsytorna närmast gatustråket utformas på ett sådant sätt att inte människor uppehåller sig där över stor del av dygnet.

Kommentar: Högspänningskablarna bör placeras mitt i gatan för att undvika negativa effekter på hälsa och begränsa användningen av gaturummet närmast fasaderna.

*Plankarta (och planbeskrivning)**Mälarenergi kommentar:*

Detaljplanen påkallar ändringar av områdesskyddet som idag utgörs av ett relativt nybyggt stängsel. Ändringarna till att detta stängsel ska bytas ut mot en mur enligt beskrivning ovan är något som Mälarenergi inte har varit drivande i, eller för den del önskat. Stationen och dess utseende har varit en del av Kopparlunden sen lång tid tillbaka. Klöveren har nu valt att ändra verksamhetstyp på det närliggande området och tycker därmed att stationen utseende inte är tilltalande nog utan behöver förbättras. Detta är förståeligt, och vi ser att vi kan vara tillmötesgående med detta, men anser att kostnaderna som uppstår i och med detta inte ska drabba Mälarenergi och i förlängningen våra kunder, utan den ska bäras av den som kräver förändringen.

Muren är tänkt att byggas i den nya fastighetsgränsen. Utanför muren ska det förläggas en jordlina 1m utanför. Denna förläggs i planerat u-område utanför fastigheten

Kommentar: Fördelning av kostnaden är en diskussion mellan Mälarenergi och Klöveren där även fastighetsregleringen ingår.

Text i planbeskrivningen, sid 18: Mälarenergi uttrycker önskemål om att "nuvarande ställverk" ska bytas ut mot "vissa anläggningsdelar" i stycket som rör anläggningens bedömda livslängd.

Kommentar: Planbeskrivningen har justerats enligt önskemål.

Mälarenergi kommentar:

Beroende på omfattningen av nya spår och vilka krav på bebyggelsefri zon som blir aktuella i ett sådant scenario så är det nödvändigt att Västerås stad (Äger stor del av intilliggande mark samt besitter planmonopol), Mälarenergi Elnät (ansvarig för elnätet) och Trafikverket (Beslutande organ för spårbreddning) har en långsiktig plan för vad som ska hända med stationen i sådant fall att stationen behöver flyttas. Om ledig mark i ett intilliggande läge saknas finns inte förutsättningarna för att flytta stationen och då finns inte heller förutsättningarna för att anlägga fler spår väster om befintliga spår. Stationen krävs för att mata stora delar av intilliggande områden så som Kopparlunden, Citykärnan, Gideonsberg, Malmaberg, Ångsgärdet m fl.

Kommentar: Planförslaget medger en utökad byggrätt för anläggningen i enlighet med Mälarenergis önskemål. Byggrättens placering har tagits fram i nära dialog med Mälarenergi och omfattar även ytor för anläggningens utvecklingsbehov på medellång sikt. Kommunens bedömning är att detaljplanen ger tillräckliga förutsättningar för stationens fortsatta funktion inom den nya strukturen i Kopparlunden.

Frågan om anläggningens läge i förhållande till järnvägen har hanterats av Västerås stad i dialog med Länsstyrelsen och Trafikverket. Länsstyrelsen bedömer att avståndet till befintlig järnväg är tillräckligt utifrån dagens förutsättningar. Trafikverket uppger att en eventuell fyrspårsutbyggnad väster om nuvarande spår sannolikt inte aktualiseras förrän efter att fyrspåret mellan Tomtebodas och Kallhäll färdigställts och att inga konkreta planer finns i dagsläget. Länsstyrelsen delar denna bedömning.

Mot denna bakgrund bedömer Västerås stad att planförslaget möjliggör Mälarenergis verksamhet och samtidigt inte föregriper framtida beslut om eventuell spårutbyggnad. Eventuella behov av ytterligare åtgärder får hanteras i framtida prövningar om sådana planer konkretiseras.

7. NATURSKYDDSFÖRENINGEN VÄSTERÅS

Som det nämns i planhandlingen finns det "stor potential att stärka de gröna värdena inom planområdet" (s. 51). Det är dock en stor risk att det fortsätter vara brist på friytor och gröna ytor efter planförslagets genomförande. Detta eftersom parker och ytor för rekreation och motion och för att gynna biologisk mångfald fortfarande är få. Angående motion är det ett välbelagt faktum, även fastlagt med

forskning, att 80 % av all vardagsmotion startar och äger rum inom 300 m från bostaden. Här vill Naturskyddsföreningen se förbättringar inom detaljplanen som:

- Mer yta för parker och grönytor för rekreation, motion och lek.*
- Mer yta för parker och grönytor för biologisk mångfald.*
- Tydligare riktlinjer för gröna tak.*

Kommentar: Då förskolan nu utgår kan andelen friyta på allmän plats öka. Den nya friytan kommer att inkludera plats för umgänge och lek, men är av kulturmiljöskäl inte lämplig som grönyta, utan behöver utformas som ett hårdgjort torg med industrikaraktär.

På den södra bostadsgården tillförs planbestämmelse (**b₅**) som anger att minst 60% av marken ska vara genomsläpplig. Detta ger goda förutsättningar för grönska och större träd i Kopparlunden, utan att inkräkta på den önskade industrikaraktären på allmän plats.

På den norra bostadsgården finns redan planbestämmelse om att upphöjda planteringsytor får finnas utöver högsta angivna markhöjd (**n₅**), vilket säkerställer möjlighet till mer omfattande grönska även här.

Det är inte tydligt i planen hur brett parkstråket från söder till norr är. Detta parkstråk, som gränsar till ett annat Kopparlunden-område i väst, bör vara tillräckligt brett för att rymma fotgängare, cyklister och joggare på ett säkert sätt. Det bör även vara tillräckligt brett för att rymma mer grönska.

Det är viktigt att det nya parkstråket från Metallverksgatan i söder till den nya Ringvallsbron över E18 i norr byggs i samband med att bostäderna byggs. Detta blir en viktig länk för boende till större parkytor och idrottsytor för naturupplevelser och motion. Samt även för att få genare vägar mot norr till skola och för arbetspendling med cykel och till fots. Det är viktigt att bron byggs i samband med de första bostäderna och inte flera år efter (jfr. buss till Gäddeholm, som kom på efterkälken och då redan andra resvanor hade etablerats). Bron innebär även bilfri väg till Emausskolan för barnen och närmare väg till större park.

Kommentar: Där parkstråket är som smalast – mellan det norra bostadskvarteret och den nya bebyggelsen inom angränsande detaljplan – är det 14 meter på allmän plats, varav hälften i aktuell detaljplan och hälften i den angränsande, gällande detaljplanen. Större delen av park-/torgstråket är dock bredare än så.

Bron planeras att genomföras och färdigställas *innan* bostäderna står klara, just för att den är en så viktig länk, inte minst med avseende på skolväg till närmaste skola.

*Under Övergripande gestaltungsprinciper (s. 7) står det att nya gröna områden kommer att utformas "på ett sätt som kompletterar områdets karaktär". Naturskyddsföreningen pläderar för att inhemska arter planteras, eftersom dessa alltid är bättre gällande att gynna den biologiska mångfalden (drar till sig pollinerande och nektarsamlade insekter). Dessutom förstärker inhemska arter områdets kulturkaraktär. Ett förträffligt val skulle vara lövträdet skogslönn (*Acer platanooides*), vilket passar utmärkt för Kopparlunden. Skogslönnens prunkande höstfärger i gult och rött skulle ge till området en matchande och kompletterande*

nyans med byggnadernas tegelfärg. Dessutom passar skogslönnen bra att planteras både som solitär- och som alléträd.

Snabbväxande lövträd (som skogslönn) skulle hjälpa även att reglera temperaturen på planområdet, vilket "utgörs till största del av hårdgjorda ytor utan större inslag av grönska vilket ger upphov till klimatrelaterade risker såsom höga temperaturer och skyfallsproblematik" (s. 39).

Kommentar: Detaljplanen reglerar inte vilka trädarter som kan planteras, men Västerås stad instämmer med Naturskyddsföreningens synpunkt om att inhemska arter är att föredra. En skrivning om att skogslönn skulle passa bra har infogats i planbeskrivningen.

Naturskyddsföreningen anser att planen bör ha tydligare riktlinjer för att gröna tak ska föreskrivas i plankarta och planbeskrivning. Nu nämns gröna tak endast i samband med dagvatten ("eventuellt gröna tak", på s. 21) men gröna tak kan även bidra till utjämnande av temperaturer och biologisk mångfald.

Skyfallsavrinningen med hjälp av en skyfallsväg är ett relativt nytt grepp att ta hand om dagvatten och vi ser positivt på att nya metoder tas till hjälp för att klara klimatanpassningen. Mer gröna ytor som vi föreslår ovan skulle även det bidra till en bättre möjlighet att ta hand om dagvatten.

Kommentar: Västerås stad ser positivt på anläggandet av gröna tak men bedömer att det inte finns stöd för tvingande planbestämmelser för gröna tak i någon av de utredningar som tagits fram. Därmed är bedömningen att det inte heller finns tillräckligt starka motiv för att reglera detta med tvingande planbestämmelser.

8. NÄMNDEN FÖR IDROTT, FRITID OCH FÖREBYGGANDE

Förvaltningen ser att utifrån antalet bostäder både i denna och tidigare detaljplaner kommer befolkningen att öka kraftigt i området. Befolkningsgruppen som vi ser det kommer att vara en inhomogen grupp med barn, ungdomar, yngre vuxna, vuxna och pensionärer vilket innebär att de kommer att ha olika behov och olika grader av behov av förvaltningens verksamheter inom idrott samt fritid och förebyggande.

Den nya och även de tidigare detaljplanernas höga exploateringsgrad och få grönytor för rörelse och möten ser vi kan påverka den framtida socialt hållbara staden negativt, på samma sätt som man även delvis har beskrivit på sidan 44 i Planbeskrivningen. Förvaltningen ser att det i Kopparlunden är för få allmänt tillgängliga grönytor för möte och rörelse. Det har varit känt länge att grönska är viktigt för människors hälsa och välbefinnande. Det är därför grönområden är ett viktigt allmänintresse. Även forskningen visar tydligt på sambandet mellan tillgång till grönområden och hur människor mår. Utevistelse och fysisk aktivitet i gröna och naturlika miljöer stimulerar barns lek och bidrar till bättre motorik. Barn som har kontroll över sin kropp kan också fokusera på att lära. Det enda sättet att få kontroll över sin kropp är att pröva den genom att balansera, kana, klättra, hoppa och springa. Bristen på grönyta i planområdet kan påverka folkhälsan även på lång sikt då vistelse i naturen under barndomen grundlägger vanor som har betydelse för hälsan under hela livet. Närhet till grönska och natur bidrar både till att man rör sig mer och att rörelsen i sig ger fler hälsoeffekter. Framförallt ser man en minskad risk för psykisk ohälsa. Till exempel ger en springtur i en park mer psykisk återhämtning

än en springtur i urban miljö utan grönska. Ju högre kvalitet det är på grönskan i närområdet, desto mer fysiskt aktiv är man och upplever också en bättre hälsa.

I området saknas det ytor för barn och ungdomar att utöva idrott på. Att hänvisa till Ringvallen för daglig rörelse är inte ett alternativ som är realistiskt utifrån de fysiska och mentala barriärer som finns där, E18 är den största. Idrottsytor och grönområden kan även spela en stor roll i att skapa social interaktion, möten mellan människor och verka för en känsla av gemenskap i en stadsdel eller ett grannskap – så kallat socialt kapital. Vi ser redan idag tendenser på ett lågt socialt kapital i andra nya områden som saknar idrottsytor och grönområden samt lokaler för föreningslivet och civilsamhället. I tex Öster Mälarstrand har det visat sig att en begränsad tillgång till idrottsmöjligheter samt lokaler för föreningslivet och civilsamhället ger ett lägre föreningsdeltagande bland barn och ungdomar, endast 4 stadsdelar som ligger lägre enligt "Liv hälsa ung 2023". I förlängningen kan brist på idrottsytor innebära en negativ påverkan på det sociala kapitalet och på den framtida folkhälsa. Ett av de mätinstrument som idag används för att mäta det sociala kapitalet är deltagande i föreningslivet. Detta mått är utifrån att ett rikt föreningsliv visar en hög grad av förtroende för samhället i stort. Därför är föreningslivet viktigt för ett framtida socialt hållbart samhälle. Redan idag visar enkätundersökningen "Liv hälsa ung 2023" att andelen på Öster Mälarstrand som litar på andra är lågt, se tabell nedan. Förvaltningen ser att det finns stora risker för att en exploatering på Kopparlunden kan ge samma utveckling.

Ett ökat befolkningsunderlag i Kopparlunden inverkar även på de närliggande park- och idrottsytorna då tillgången minskar utifrån mätetalet parkyta per invånare vilket kommer att ge ett ökat slitage på ytorna. Ett exempel på detta kan man se på sidan 51 i planbeskrivningen där man hänvisar till idrottsytorna på Ringvallen och till Emausskolans lekytor. Dessa ytor är något som frekvent hänvisas till i de detaljplaner som ska möjliggöra att förtäta i city utan att man har gjort analyser på hur många som det är tänkt ska använda dessa ytor.

För att säkerställa den sociala hållbarheten ställer sig förvaltningen tveksam till nya bostadsområden innan resurserna för förvaltningen möter behovet hos medborgarna. Förvaltningen ser det som viktigt att man i samband med den fysiska planeringen även ser till stadens övergripande planering för att förvaltningens verksamheter säkerställs och utvecklas för ett framtida socialt hållbart Västerås.

Redan idag är det för få idrottsytor och idrottsanläggningar för barn och ungdomar samt lokaler för föreningslivet och civilsamhället i de centrala delarna av Västerås.

Kommentar: Kopplingen till Ringvallen och de idrottsytor som finns där kommer att förbättras avsevärt i och med färdigställandet av den nya gång- och cykelbron som kommer att skapa en gen och attraktiv väg för både barn, ungdomar och vuxna. Inom själva Kopparlunden finns begränsade möjligheter att tillskapa större aktivitetsytor, men samrådsförslaget har ändå vässats med en ny torgyta för aktivitet, vistelse och lek (**TORG**), vilket möjliggjorts av att den förskola som fanns med i samrådsförslaget nu utgått.

9. RÄDDNINGSTJÄNSTEN MÄLARDALEN

Räddningstjänsten har tidigare i planarbetet lämnat yttrande¹ rörande olycksrisker och förutsättningar för räddningsingripanden.

Tidigare framförda synpunkter rörde bl.a förslag om att genom planbestämmelser reglera:

- Maximalt personantal i Gjuteriet.

- Införa krav om att all bebyggelse (även lägre flerbostadshus) ska dimensioneras för utrymning utan hjälp av räddningstjänsten.

Vidare konstaterades att det åligger kommunens huvudman för vattenförsörjning att säkerställa att det framtida behovet av vatten för brandsläckning inom planområdet tillgodoses.

I vilken grad tidigare framförda synpunkter har beaktats överlämnas åt Västerås stad att ta ställning till.

Räddningstjänsten har, utöver vad som tidigare har framförts, inga ytterligare synpunkter.

Kommentar: Maximalt personantal i Gjuteriet regleras genom planbestämmelse (s₄). Vidare regleras att minst en av utrymningsvägarna från samtliga utrymnen med stadigvarande vistelse ska mynna på säker sida, bort från järnvägen och E18. Detta genom planbestämmelse (b₂) som finns i all ny bebyggelse i närheten av E18 och Mälarbanan. En skrivning har lagts till i planbeskrivningen om att all ny bebyggelse, även lägre flerbostadshus, ska dimensioneras för utrymning utan hjälp av räddningstjänsten.

10. SKANOVA

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan. Kontakta ledningskollen.se Kabelanvisning beställs via ledningskollen.se För ledningssamordning kontakta telia-natforvaltning@teliacompany.com

Kommentar: Det finns ett avtal mellan Mälarenergi och fastighetsägarna om förläggning av ledningar i samband med utbyggnaden av området. I planbeskrivningen finns skrivning om att projektering av ledningar ska ske i samråd mellan fastighetsägare, Teknik- och fastighetsförvaltningen, Mälarenergi AB och eventuella övriga ledningsägare.

11. KOMMUNSTYRELSEN

Stadsledningskontoret under kommunstyrelsen ställer sig positivt till planförslaget som, tillsammans med intilliggande detaljplaner, möjliggör en omvandling av Koppalunden till en levande stadsdel.

Utifrån upprättat ramavtal för exploatering av Kopparlunden utför och bekostar staden utbyggnation av allmän platsmark som fastighetsägarna, i sin tur, finansierar. Eftersom ersättningen enligt ramavtalet baseras på BTA och LOA är det avgörande att planhandlingarna tydligt anger den maximala BTA och LOA för varje kvarter.

Kommentar: Största bruttoarea för respektive kvarter regleras med planbestämmelse (e_{1.3}). Minsta/största lokalarea regleras inte i plankartan, bortsett från det södra kvarterets hörn mot torget. Här ska minst 20% av bottenvåningen (inklusive portik/passage) bestå av lokal(er) för centrumverksamhet (f₈), vilket innebär minst 96,5 m² centrumlokal förutsatt att byggrättens hela fotavtryck utnyttjas. I övrigt kommer ersättningen att baseras på den användning som ger högst ersättning.

Stadsledningskontoret anser att man i planförslaget behöver säkerställa genomfartsförbudet på kvartersmark vid förskolans entré och vidare genom torgyta på allmän platsmark.

Kommentar: Genomfartsförbudet bör anses säkerställt genom det utfartsförbud som finns i plankartan. Den förskola som nämns i yttrandet och som fanns med i samrådsversionen har utgått från detaljplanen.

Byggnadsnämnden uppmärksammas på att detaljplanen inte antas innan exploateringsavtal med respektive fastighetsägare har tecknats.

Byggnaderna närmast järnvägen i kvarter B (Norra kvarteret) och kvarter C (Södra kvarteret) kan med fördel byggas högre.

Kommentar: Nämnda byggnader är redan 8-10 våningar höga, vilket får anses vara väl högt i en sluten kvartersstruktur. De överväganden som gjorts under planprocessen har landat i att det är svårt att höja dessa ytterligare.

Det är viktigt att bevara områdets industrihistoriska karaktär bland annat genom att använda rött tegel i fasaderna.

Kommentar: Det finns ett gestaltningsprogram där principer för gestaltningen, bland annat fasadmaterial, framgår. Där står bland annat att gestaltningsprinciper från det befintliga Kopparlunden ska användas i detaljutformningen av byggnaderna. Programmets utgångspunkt är just att bevara områdets industrihistoriska karaktär med grund i den kulturmiljöanalys som gjorts. Rött tegel är en viktig ingrediens i detta, men områdets materialpalett kommer inte att begränsas till rött tegel. Området har även en variation både i volymer och material, speciellt inom Kopparlunden öst, trots att kärnan präglats av rött tegel och grön eller svart plåt. Bara inom Kopparlunden öst återfinns idag rött tegel, betong samt grön, gul, vit och svart plåt. Det skapar en viss brokighet, vilket också är något som kännetecknar många industriområden. Kopparlunden är inget undantag där stor del rött tegel blandas med plåt, puts samt även andra material. Detaljplanen kommer att reflektera detta genom att främja en till stor del tegelröd palett, men kontrastera med andra kulörer och material för att skapa den kännetecknande brokigheten utan att ta bort dess karaktär.

De viktigaste aspekterna av gestaltningsprinciperna regleras därtill i plankartan, exempelvis med bestämmelse som säger att "ny bebyggelse ska utformas med hög

kvalitet, omsorg och varsamhet i gestaltning, utförande, material, detaljer och åldrandeaspekter som är jämförbara med Kopparlundens kulturhistoriskt värdefulla industribebyggelse.” **(generell bestämmelse för all kvartersmark).**

12. TRAFIKVERKET

I direkt anslutning till planområdet går E18 och Mäljarbanan för vilka Trafikverket är väghållare respektive infrastrukturhållare. E18 och Mäljarbanan är utpekade riksintressen för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § miljöbalken och ska därmed skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningen. Båda infrastrukturstråken är utpekade transportleder för farligt gods.

Trafikverket har haft en dialog med Västerås stad angående eventuell framtida fyrspårslösning för Mäljarbanan. Trafikverket har i dagsläget inte några planer på utbyggnad men det bör ändå beaktas av Västerås stad i deras planering.

Kommentar: En kommande fyrspårsutbyggnad har beaktats under planarbetet och den tillkommande bostads- och kontorsbebyggelsen har utformats med detta i åtanke, så att den inte ska försvåra en eventuell framtida breddning av Mäljarbanan. Mäljarenergis befintliga anläggning invid järnvägen ligger däremot inom den zon som påverkas av en eventuell framtida utbyggnad av Mäljarbanan. Att Mäljarenergis fastighet nu föreslås utökas västerut gör att eventuell ny bebyggelse inom anläggningens område kan hålla ett längre avstånd Mäljarbanan än vad som hade varit möjligt inom gällande detaljplan. Detta innebär att detaljplanens genomförande kommer att ge bättre förutsättningar för båda anläggningarnas framtida behov jämfört med dagens situation. Trafikverket och Mäljarenergi uppmanas ha fortsatt dialog kring utbyggnadsplanerna och respektive aktörs framtida behov av ytor.

Trafikverket anser att kommunen behöver se över egenskapsbestämmelserna s3 och s4 och formulera dem i enlighet med gällande riktvärden enligt förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader:

”3 § Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad

2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att bullret inte bör överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad.

4 § Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör

1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och

2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00 vid fasaden.”

På plankartan anges begreppet "ljuddämpad sida" i planbestämmelsen s4. I planbeskrivningen förklaras dock inte vilka ljudnivåer som avses med bestämmelsen, bestämmelsen är därför otydlig. Kommunen behöver definiera begreppet och vilka riktvärden som gäller för den ljuddämpade sidan i planbeskrivningen, alternativt ange riktvärdena direkt i planbestämmelsen.

Om uteplats ska anordnas ska även det regleras i en planbestämmelse i enlighet med trafikbullerförordningen.

Kommentar: Planbestämmelserna för buller har setts över i sin helhet. De tre bestämmelser som rör byggnaders användning (**s₁-s₃**) har reviderats och de tre lägenheter som behöver särskilda bullerskyddsåtgärder får dessa säkerställda i plankartan med skyddsbestämmelse (**m₁**). Utöver detta säkerställs att höghuset kommer att fungera som bullerskärm för bostadsbebyggelsen genom bestämmelse om lägsta nockhöjd (**h₁₆**). Ljuddämpad sida definieras nu i planbeskrivningens kapitel *Risker och störningar > Trafikbuller*.

Vibrationer

Enligt vibrationsutredningen har det genomförts mätningar inom två byggnader. I den norra byggnaden visar mätningarna på låg vibrationsrespons medan det i sammanhanget inte förekommer ovidkommande vibrationsrespons i den södra byggnaden (Gjuteriet). Mot den bakgrunden ställer Trafikverket sig frågande till varför ingen mätning har genomförts i södra delen av den södra byggnaden. Vidare efterfrågas även mätning inomhus på det övre planet på den södra byggnaden då denna byggnad till stor del ska behållas. En inomhusmätning hade visat på eventuella förstärkningsfaktorer samt hur dessa vibrationsnivåer relaterar till gällande riktvärden. Trafikverket önskar att kommunen kompletterar utredningen med ovanstående.

Kommentar: Mätningarna i södra huset är tagna där byggnaden ligger närmast järnvägen. Västerås stads bedömning är att det inte finns något som tyder på att vibrationsnivån skulle vara högre i byggnadens södra del, då denna är längre bort från järnvägen. På önskemål från länsstyrelsen kompletteras vibrationsutredningen däremot med ytterligare en mätning på plan två. Plankartan har dessutom försetts med skyddsbestämmelse för vibrationer som anger att byggnader ska grundläggas och utformas så att komfortvägd vibrationshastighet i bostadsrum inte överskrider 0,4 mm/s vid tågpassage (**generell bestämmelse för all kvartersmark**).

Geoteknik

Den tillkommande bebyggelsen får inte medföra sättningar, stabilitetsförändringar eller liknande som kan komma att påverka väg- och järnvägsanläggningen negativt. Det framgår att arbetet innebär schaktning, pålning, eventuell grundvattensänkning, sättningar m.m. Den geotekniska utredningen behöver kompletteras med hur detta påverkar den statliga infrastrukturen. Kommunen behöver påvisa att den statliga infrastrukturen inte påverkas negativt av det planerade arbetet.

Kommentar: Geoteknikutredningen har kompletterats enligt yttrandet.

Trafik

Trafikverket har granskat trafikutredningen och har nedanstående synpunkter.

Trafikalstring

Trafikverket anser att kommunen behöver utveckla trafikalstringen och de antaganden som den bygger på. Så som utredningen är presenterad i dagsläget är det svårt att rimlighetsbedöma alstringen. Trafikverket saknar också en koppling till den övergripande trafikutredningen för hela Kopparlunden och hur trafikalstringen har beräknats för de andra tre detaljplanerna, eftersom de innehåller samma typ av exploatering. Utredningen motiverar inte heller antagandena som alstringen bygger på för kontor och förskola, till exempel att kontor bedöms ha fler bilrörelser/dygn å 1000 kvm jämfört med bostäder. Detaljplanen möjliggör för både kontor och/eller hotell samt möjlig centrumverksamhet, vilket inte nämns alls i framtagande av trafikalstringen.

Kommentar: Detaljplan Öst bedöms generera cirka 2 400 fordon/dygn. Det bygger på en beräkning av nyckeltal för den markanvändning som planeras, bostadsändamål ca 46 700 m² (alstring 46.7x35), kontor ca 18 900 m² (alstring 18.9x40) samt förskoleverksamhet ca 1 100 m² (alstring 1,1x20). Det finns visserligen flexibilitet i markanvändningen men dessa siffror har fastighetsägarna bedömt som mest trovärdiga för en bedömning av trafikflödena.

När det gäller trafikalstringsberäkningen så bygger den på kända nyckeltal. Bostäder i centrala lägen brukar ligga på 3 bilrörelser eller lägre och med SCB:s snitt på 11-13 lägenheter per 1000 kvm så blir troligtvis alstringen runt 35 rörelser per 1000 kvm boendeytor.

När det gäller kontor så är det mer svårbedömt men trafikalstringen kommer definitivt bli högre än för boendemiljöer. Moderna kontor blir tätare med aktivitetsbaserade lösningar som medför fler personer per kvadratmeter, men en del av arbetet på kontor sker hemifrån, vilket är reducerande. Med 40-50 anställda på kontor i centralt läge så alstras det inklusive besök och tjänsteresor under dagen över 100 resor per dag och vår bedömning är att med minskad tillgång till parkering så kan bilandelen av dessa resor begränsas ned mot 40 bilrörelser per dygn och 1000 kvm kontor. Detta är något högre än vad som tidigare antagits för kontor i planerna för Kopparlunden men motsvaras av den snabba förändringen som skett i tätheten på centrala kontor de senaste åren.

E18

I trafikutredningen under rubriken Nuvarande trafikstrukturer (sida 8) skrivs det att Emausmotet ofta blir överbelastad och att köbildning tidvis kan uppstå på motorvägens avfartsramper. Trafikverket anser det bristfälligt att inget ytterligare nämns kring detta i utredningen. Eftersom det redan idag finns problem i trafikplatsen finns risk att exploateringen förvärrar detta. Utredningen hänvisar till en tidigare övergripande trafikutredning för Kopparlunden. Trafikverket anser att utredningen som kommunen hänvisar till ska läggas som bilaga till detaljplanen så det blir tydligare om och hur Emausmotet har utretts i tidigare utredningar. Trafikverket har framfört liknande synpunkter kring Emausmotet i dialog/yttranden vid de andra detaljplanerna för Kopparlunden.

Kommentar: Kapacitetsproblemen vid de olika trafikplatserna på E18 genom Västerås under dygnets maxtimmar är välkända och frågan har diskuterats mellan Trafikverket och Västerås stad. E18:s sträckning genom Västerås är en stadsmotorväg och huvudproblemet är korta avstånd mellan trafikplatserna och mycket lokaltrafikerörelser som belastar E18. Andra problem är att trafikplatserna inte är fullt utbyggda samt har mycket korsande gång- och cykeltrafik som innebär väjningar för biltrafiken.

Trafiken från Kopparlunden som har målpunkt E18 har två naturliga utfartspunkter – antingen Kopparbergsvägen mot Emausmotet eller Malmabergsgatan mot Korsängsmotet. Trafikutredarnas och Västerås stads bedömning är att mest trafik till och från Kopparlunden som helhet kommer att belasta Emausmotet, men för berörd detaljplan kommer läget i den östra delen av Kopparlunden medföra att mest trafik går till och från Korsängsmotet.

För Emausmotet är det avfartsramperna från motorvägen som tidvis för köbildning på grund av att de enfältiga ramperna får väldigt mycket väjning både gentemot oskyddade trafikanter och annan trafik när de ska köra in i den överliggande cirkulationen. Västerås stads uppfattning är att denna fråga måste ses i ett större perspektiv än utbyggnaden av Kopparlunden. En stor del av problematiken i Emausmotet skulle lösas om avfartsramperna breddades till två körfält sista biten mot cirkulationen och att cykelstråket kunde ledas via en separat bro över motorvägen och inte komma i konflikt med motorvägstrafiken. Vi ser gärna en fortsatt diskussion kring detta med Trafikverket.

För Korsängsmotet är huvudproblemet att avfartsrampen i östlig riktning inte har medföljande väjning, utan speciellt vänstersvängande trafik mot Malmabergsgatan tvingas till en ofördelaktig väjning. I samarbete med Västerås stad har en trafiksimulering utförts, där en cirkulationsplats har lagts till vid avfartsrampens anslutning mot Malmabergsgatan. Denna simulering visar sig ge en mycket god effekt, då väjningsansvaret fördelas bättre uppstår inte någon köbildningsproblematik på avfartsrampen. En annan positiv aspekt för E18 är att utfarten från Kopparlunden österut via Pressverksgatan kommer att signalregleras vid Malmabergsgatan. Det innebär att det kommer att finnas en regleringsmöjlighet för i vilken takt man kan släppa ut trafik från Kopparlunden mot E18. Rapporten för den övergripande trafikutredningen som redovisar denna simulering och övriga resultat har lagts till som underlagsdokument, men är inte bifogade i planhandlingarna då de inte tagits fram inom ramen för detaljplanarbetet.

Parkering

Trafikverket anser att det är bra att kommunen strävar efter låga parkeringstal och användande av mobility management-åtgärder. Detaljplanen möjliggör för cirka 450 bostäder, kontor, förskola, centrumlokaler och verksamheter. Trafikverket saknar dock beräkning av parkering för verksamheter som inte är kontor. Utifrån de flexibla p-talen beräknas 166 parkeringsplatser för kontor, vilket Trafikverket anser är för högt med tanke på det centrumnära läget och den goda tillgången till kollektivtrafik. Risker är att de anställda väljer bilen till/från kontoret istället för andra färdmedel. Utgår vi från 450 bostäder så kommer det att finnas 0,53 parkeringsplatser/bostad enligt de flexibla p-talen vilket även det anses vara något för högt med tanke på att avståndet till centrum endast är cirka en kilometer.

Kommentar: Västerås stad har haft en bra och omfattande dialog med fastighetsägarna i Kopparlunden under arbetet med de olika detaljplanerna. Parterna var överens om att den tidigare indelningen i parkeringszon 2 för Kopparlunden inte var optimalt ur ett hållbarhetsperspektiv med avseende på områdets centrala placering i staden. Överenskommelsen mellan parterna resulterade i att en parkeringszon 2B inrättades som en speciallösning för Kopparlundsområdet.

Enligt Västerås stads uträkning i introduktionen till P-snurran så har överenskommelsen inneburet att vid full reduktion kommer p-talen i stort sett halveras för Kopparlunden jämfört med ursprunglig parkeringszon. Eftersom det är dyrt att bygga parkeringsplatser i centrala lägen finns starka incitament för att åtgärder som reducerar kraven på p-platser faktiskt kommer att genomföras av fastighetsägarna. Vi anser därför att planarbetet har varit framåtsyftande och progressivt i arbetet med att begränsa antalet parkeringsplatser inom den aktuella detaljplanen.

Farligt gods

Trafikverket noterar i planbeskrivningen (s. 32) att ett "avtal avseende byggnation av föreslaget vägräcke längs E18 behöver tecknas mellan Västerås stad och Trafikverket för att säkerställa genomförandet enligt följande planbestämmelse: Startbesked får inte ges för väsentligt ändrad markanvändning förrän befintligt vägräcke längs E18 byts till ett räcke i erforderlig kapacitetsklass som kompletteras med kantsten, förhöjd kantbalk eller motsvarande om minst 20 och högst 25 centimeter i förhållande till vägbanan." Trafikverket vill upplysa kommunen om att vägräcket längs E18 redan har bytts ut till erforderlig kapacitetsklass. Detta gjordes i samband med byte av järnvägsbron över E18 och Trafikverket anser därmed att ett avtal inte behövs angående detta.

Kommentar: Informationen om att vägräcket mot E18 bytts ut till ett med erforderlig kapacitetsklass är positivt. Med anledning av detta har den aktuella planbestämmelsen tagits bort.

Trafikverket ställer sig undrande till varför inte egenskapsbestämmelsen f7 regleras på kvartersmark E1 och E2.

Kommentar: Plankartan har justerats så att även E₁ och E₂ förses med planbestämmelse (f₇).

Dagvatten

Vid skyfall förutsätter Trafikverket att kapaciteten i svackdiket är tillräcklig stor för att omhänderta vattnet, så det inte bräddar mot järnvägsanläggningen.

Kommentar: Dagvattenmagasin är byggda längs nya Kullgärdsgatans västra sida (inom detaljplan Kopparlunden syd). Principen för hela Kullgärdsgatan längs järnvägen är att när magasinerna och Mälarenergis dagvattenledningar är fulla börjar dagvattnet stiga på gatan och rinner ut på gräsyta/svackdiket mot järnvägen.

Kapaciteten i svackdiket säkerställs genom att i detaljprojekteringen för Kullgärdsgatan följa förutsättningar i framtagna dagvattenutredning för aktuell detaljplan (2025) och dagvattenutredning för allmän platsmark (2021).

Luftfart

Planområdet ligger inom Västerås flygplats hinderbegränsade ytor och en flyghinderanalys har tagits fram. Trafikverket förutsätter att Västerås flygplats har blivit remitterade och att flygplatsens eventuella synpunkter beaktas, så att flygplatsen och dess funktion inte påverkas negativt.

Kommentar: Flygplatsen är sedan tidigare remitterad och har inga synpunkter på detaljplanen förutsatt att högsta totalhöjd inte justeras uppåt från samrådsförslaget.

Föremål med en höjd på 45 meter eller högre över markytan ska även hindermarkeras enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd TSFS 2020:88.

Kommentar: Skrivning kring detta har tillfogats planbeskrivningen.

Fortsatt arbete

Trafikverket ser fram emot en fortsatt dialog och önskar ta del av kompletterade utredningar innan granskning av detaljplanen.

Kommentar: Kompletterade utredningar av dagvatten och geoteknik har skickats till Trafikverkets kontaktperson Marcus Bergvall innan granskning av detaljplanen, liksom ett erbjudande om att även få ta del av övriga utredningar i förväg.

13. UTBILDNINGSNÄMNDEN / BARN- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Förskolenämnden ställer sig positiv till att detaljplanen innehåller en förskola med plats för 72 barn. Det säkerställer möjligheten att bedriva förskola på platsen vid kommande bostadsbyggnation i området Kopparlunden. Förskolans entré är planerad på den norra gaveln och bostadshuset som planeras intill blir väldigt höga, upp mot 30 meter. Förskolenämnden ser en risk att förskolans entré kommer upplevas som inträngd och dold. Förskolenämndens medskick är att planen i möjligaste mån ska utformas för att undvika att förskolans entré kommer upplevas som inträngd och dold.

Kommentar: På grund av nedreviderat behov av förskoleplatser har förskolan exkluderats ur detaljplanen. Dock planeras flera andra förskolor i direkt närhet till planområdet, vilket förväntas täcka behovet även för denna detaljplan.

14. VATTENFALL

Vattenfall Eldistribution AB har elnätanläggningar inom område och inom närområde för aktuell detaljplan bestående av 145 kV markkabel, lila streckad linje i karta nedan, 145 kV transformatorstation, blå kvadrat och 145 kV luftledning, lila linje. Elnätanläggningarnas läge i kartan är ungefärligt.

Vattenfall Eldistribution AB och Mälarenergi har en gemensam station inom planområdet. Mälarenergi är huvudman och äger transformatorerna samt nedsidan av ställverket.

Vattenfall Eldistributions andra elnätanläggningar ligger utanför planområdet och har inget att erinra i aktuell detaljplan.

Kommentar: Synpunkten är noterad.

15. YIMBY VÄSTERÅS

Yimby Västerås stödjer samrådsförslaget i sin helhet med de ändringar som kan föranledas av detta yttrande.

Stadsbyggnad:

Det är tacksamt att staden och projektutvecklaren väljer stadsmässiga slutna kvarter här. Det är en hållbar och robust struktur som håller för framtiden i Kopparlunden och samspelar väl med kommande kvartersstruktur på Ängsgärdet som omfattas av Planprogrammet för Mälarporten.

För just den här delen fungerar det dessutom exemplariskt även för bullersänkande åtgärder från både E18 och Mäljarbanan.

Planbestämmelsen S1 avseende Centrumverksamhet i bottenvåning bör även gälla bostadskvarteren.

Arkitektur/gestaltning:

Det är ett tacksamt med ett utmärkt och gediget arkitekturprogram med bra anpassningar till kulör och materialval, men det vore passande för stadsbilden med ett ännu mer varierat taklandskap

Det är alldeles utmärkt med en högre volym på 20 våningar mot E18 i samklang med DP Norr.

Kommentar: Centrum tillåts i markplan i princip överallt, men är inte lämpligt att tvinga in överallt då det sannolikt saknas underlag för detta. En tvingande bestämmelse (**f₇**) om centrumlokal i bottenvåningen har ändå lagts till i det viktigaste hörnet mot torget.

16. PRIVATPERSON 490

Jag vill härmed framföra mina synpunkter angående den detaljplan och gestaltungsplan som presenterats för projektet "Kopparlunden Öst". Efter att ha granskat de föreslagna planerna vill jag uttrycka min oro över vad jag uppfattar som en tydlig motsägelse mellan projektets uttalade mål och den faktiska utformningen.

Det framhålls i planeringen att ny bebyggelse ska samspela med och respektera den historiskt viktiga industriella prägel som är Kopparlundens kännetecken. Trots detta ser jag att det som föreslås – särskilt genom omfattande användning av plåtfasader och stora moderna fönsterpartier – snarare kommer att skapa en stark kontrast till den befintliga historiska miljön. Områdets kulturarv riskerar därmed att försvinna eller förvanskas om denna utveckling tillåts fortgå utan djupare eftertanke.

Vidare noterar jag en avsaknad av de dekorativa element som så tydligt präglar den äldre bebyggelsen i området. Medan variationer i volym och höjder verkar ha prioriterats, är fasaderna anmärkningsvärt anonyma och saknar den utsmyckning som tidigare funnits i form av exempelvis spröjsade fönster, murade detaljer och andra arkitektoniska drag som ger området dess unika karaktär. Jag vill understryka att jag inte eftersträvar att nya byggnader ska bli rena pastischer av det gamla,

men att bortse från de dekorativa detaljerna vore ett stort misstag. Dessa detaljer är inte bara ytlig ornamentik, utan en integrerad och vital del av Kopparlundens historiska identitet och atmosfär.

Vi kan redan se i tidigare delprojekt att det historiska och estetiska värdet har underminerats, och jag oroar mig för att den föreslagna utformningen för "Kopparlunden Öst" kommer att leda till ytterligare förlust av områdets särprägel. För att undvika en liknande utveckling uppmanar jag därför byggnadsnämnden att på nytt granska detaljplanen och säkerställa att den arkitektoniska utformningen lever upp till de ursprungliga målen om att integrera ny bebyggelse med respekt för det befintliga kulturarvet.

Det är av vikt att denna utveckling inte fortsätter på bekostnad av Kopparlundens historia och unika karaktär. Jag ber er därför att vidta åtgärder för att säkerställa att projektet utförs med större hänsyn till områdets historiska miljö, inte bara genom att bevara dess övergripande struktur, utan även genom att beakta de avgörande detaljer som utgör dess själ.

Kommentar: Västerås stad delar synpunkten om att det är viktigt att Kopparlundens unika karaktär bibehålls. Därför har vi tagit fram gestaltungsbestämmelser, gestaltungsprogram och gemensamma gestaltungsriktlinjer för hela Kopparlunden där det slås fast vikten av anpassning till den kulturhistoriska miljön och hög arkitektonisk kvalitet i gestaltningen. Detaljplanen reglerar inte exakt hur denna ska se ut, men i gestaltungsprogrammet redovisas de riktlinjer som Västerås stad och fastighetsägarna tillsammans enats om. Västerås stad delar synpunkten om vikten av hög kvalitet i den bebyggda miljön. Det finns även en planbestämmelse som gäller i hela planområdet och som slår fast att "Ny bebyggelse ska utformas med hög kvalitet, omsorg och varsamhet i gestaltning, utförande, material, detaljer och åldrandeaspekter som är jämförbara med Kopparlundens kulturhistoriskt värdefulla industribebyggelse" (**generell planbestämmelse**).

I Gestaltungsprogrammet anges även att detaljer som ska ingå i utformning av kvarteren är exempelvis takfotsutformning samt mönstermurningar som markerar socklar och även kan utsmycka fönster mot exempelvis torget/allmän plats. Fönster ska även utformas för att uppnå tillräckligt med dagsljus till bostäderna/verksamheterna. I Kopparlundens befintliga byggnader finns även gott om stora fönster och uppglasade delar där det behövs för dagsljus till verksamheterna.

17. PRIVATPERSON 660

Jag vill dela ett antal synpunkter på vad jag tycker kan göras bättre och behöver läggas till i åtanke innan detaljplanen vinner laga kraft.

1. Anpassning till kulturhistoriska värden

De föreslagna nybyggnationerna harmoniserar inte tillräckligt med områdets kulturhistoriska värden och de befintliga byggnader som ska bevaras. För att säkerställa en sammanhängande och respektfull stadsbild bör följande krav ställas:

- *Arkitektonisk utformning: Nya byggnader ska, utöver användning av tegel, inkludera liknande detaljer i fasader, tak och byggnadskroppar som de historiska byggnaderna Valsverket och Gjuteriet.*

- *Detaljering: Dörrar, portaler och fönster bör utformas i likhet med Valsverket och Gjuteriet, med stora fönsterpartier, vissa välvda, och detaljer som speglar det historiska arvet.*

2. Hög arkitektonisk kvalitet

Moderna flerbostadshus och kontorsbyggnader uppförs ofta med enkla, plana fasader och saknar den omsorg om detaljer som kännetecknar Kopparlundens befintliga bebyggelse. För att bevara och stärka områdets unika karaktär bör följande beaktas:

- *Material och utförande: Byggnaderna ska uppföras med hög kvalitet i både materialval och hantverk, utan att kompromissa med estetiken.*

- *Gestaltning med omtanke: Fasader och byggnader ska utformas med omsorg och kärlek, för att bidra till en levande och attraktiv stadsdel.*

3. Förbättrad gång- och cykelinfrastruktur

Enligt nuvarande utformning riskerar gång- och cykeltrafiken inom och utanför området att bli begränsad. För att underlätta för fotgängare och cyklister samt främja hållbara transportalternativ föreslås följande:

- *Cykeltunnel eller bro: En cykeltunnel eller bro bör anläggas som kopplar samman stråket förbi Culturbebyggelsen och över eller under mot Ta Inn Hotell. Detta skulle eliminera den långa barriär som annars uppstår och förbättra tillgängligheten inom området.*

- *Sammanhängande stråk: Det är viktigt att undvika långa barriärer och istället skapa sammanhängande gång- och cykelstråk som främjar rörlighet och säkerhet för oskyddade trafikanter.*

4. Ombyggnation av kraftstationsområdet

Det föreslås att kraftstations- och ställverksområdet i norra hörnet mot E18 byggs om och utformas i enlighet med den arkitektoniska stilen hos Valsverket och Gjuteriet. Genom att designa dessa anläggningar med estetiskt tilltalande byggnader som harmonierar med omgivningen kan områdets visuella kvalitet höjas betydligt.

- *Arkitektonisk integrering: Det finns flera nationella exempel på hur kraftstationer och ställverk har utformats med vackra byggnader som anpassats till den lokala miljön, både i klassisk och modern stil.*

- *Visuell förbättring: Genom att omforma kraftstationsområdet kan en annars funktionell men visuellt mindre attraktiv del av området bli ett positivt tillskott till stadsbilden.*

- *Alternativt att denna grävs ner/byggs i bottenvåningar på ett höghus.*

5. Även så föreslår jag att byggnaderna belyses för att framhäva deras charm och kulturhistoriska värde, likt hur fastighetsbolaget Imperia Fastigheter har gjort med flera historiska byggnader i centrum. Genom att lysa upp byggnaderna under nätter och vintertid kan vi inte bara öka tryggheten i området utan också tydligare visa och bevara våra kulturhistoriska miljöer.

6. Glöm inte hotell. Vi behöver hotell i Västerås och detta är ett perfekt område för detta. Det livar upp med ständig rörelse och restaurangverksamhet.

Kommentar: Det finns gestaltungsbestämmelser, gestaltungsprogram och gemensamma gestaltungsriktlinjer för hela Kopparlunden där det slås fast vikten av anpassning till den kulturhistoriska miljön och hög arkitektonisk kvalitet i gestaltningen. Detaljplanen reglerar inte exakt hur denna ska se ut, men i gestaltungsprogrammet redovisas de riktlinjer som Västerås stad och fastighetsägarna tillsammans enats om. Västerås stad delar synpunkten om vikten av hög kvalitet i den bebyggda miljön. Det finns även en planbestämmelse som gäller i hela planområdet och som slår fast att ” Ny bebyggelse ska utformas med hög kvalitet, omsorg och varsamhet i gestaltning, utförande, material, detaljer och åldrandeaspekter som är jämförbara med Kopparlundens kulturhistoriskt värdefulla industribbyggelse” (**generell planbestämmelse**).

Gestaltungsprogrammet har som mål att hög arkitektonisk gestaltning samt detaljutformning ska präglade de nya byggnaderna. I Gestaltungsprogrammet anges även att detaljer som ska ingå i utformning av kvarteren är exempelvis takfotsutformning samt mönstermurningar som markerar socklar och även kan utsmycka fönster mot exempelvis torget/allmän plats. Även detaljer i plåt och puts kan komplettera tegeldetaljerna med syfte att stärka den industriella karaktären. Detaljutformning kring öppningar och entréer är också beskrivet som viktiga delar i utformningen. Fönster ska även utformas tillräckligt stora för att uppnå tillräckligt med dagsljus till bostäderna samt uppnå god bostadsstandard. Det industriella arvet handlar inte endast om ornamentik, utan framför allt om byggnadsteknik och att förmedla en funktion. Det som tidigare gjordes av främst byggnadstekniska skäl, begränsning till ex. mindre glasrutor som sammanfogas till större glaspartier genom spröjs, är något som inte är nödvändigt med dagens teknik.

Gestaltungsprogrammet ämnar få den nya bebyggelsen att använda sig att principerna från den befintliga bebyggelsen men också inom den logiken även särskilja sig på grund av sin användning som bostäder och kommer att byggas med modern byggnadsteknik. Gestaltningen ska samtidigt utformas på ett sätt som tillför området värden och omsorgsfullhet, vilket också Gestaltungsprogrammet återspeglar. Det ska även ge en viss flexibilitet för att tillåta genomförbarhet och säkra bostadskvaliteter i senare projektering. De visualiseringar som tagits fram är exempel på utseende utifrån Gestaltungsprogrammet och inte en exakt beskrivning på hur det kan komma att se ut när det är färdigbyggt.

Vissa tillägg och förtydliganden har gjorts i Gestaltungsprogrammet, exempelvis förtydliganden om att gröna fönster och plåtdetaljer mot hörnet vid torgytan ska utföras i samma gröna kulör som Gjuteriets detaljer, samt tydligare beskrivning kring takfotsdetaljer samt markerade sockelvåningar har även gjorts.

Visualiseringen på södra kvarteret har även uppdaterats för att visa exempel på sådana utformningar samt exempel på en fönstertyp som återfinns i Gjuteriets fasad.

En gång- och cykeltunnel under järnvägen finns med i angränsande detaljplan Kopparlunden syd. En gång- och cykelbro över E18 finns med i angränsande detaljplan Kopparlunden norr. Västerås stad delar synpunkten om att sammanhängande stråk är viktiga och den föreslagna strukturen för Kopparlunden som helhet bygger till stor del på den principen.

Det är inte lämpligt att ställa höga gestaltningskrav på en pågående verksamhet. Däremot förelås en välgestaltad och delvis genomskiktad avskiljande mur mellan kraftstationsområdet och den nya kvartersgatan som säkerställs med planbestämmelse (f₃).

Belysning av bebyggelsen är inte riktigt en planfråga, men en bra och fullt genomförbar idé.

Hotell tillåts, precis som kontor, i det nya höghuset i norra delen av planområdet.

18. PRIVATPERSON 630

Att läsa igenom den nya planen för projektet kring Kopparlundens framtid har varit exalterande och spännande på många vis. Det gläder mig att få se min hemstad växa och utvecklas till något nyare som bidrar till en attraktiv hemvist för oss stadsbor men inte minst även lockar besökare som kan upptäcka vår fina stad. Ambitionen syns tydligt och att de gamla delarna kommer bevaras är något som jag ser som en fördel för stadens karaktär.

Ofta när jag har vandrat runt i kvarter samt följt de olika gatorna har det alltid funnits en speciell charm när man nått Kopparlunden. Det var endast nyligen som jag fick reda på projektet men innan dess hade jag endast sett saneringsarbete och den rivning som skett, vilket gjorde att många dåliga känslor väcktes. Kopparlunden och dess arkitektur är en väsentlig del inte bara för historiens skull men även för stadens unika karaktär. Det skulle var en sorg för staden att förlora det lilla speciella som är kvar. Byggnaderna från Kopparlunden, resterna från ASEA samt Erik Hahrs vackra verk ger en speciell lyster åt Västerås och en extrafin guldkant. Nu kanske inte staden räknas som en aktiv industristad numera men det innebär inte att det ska falla i glömska och återigen, det är bara bra att unika byggnader bevaras.

Däremot, när jag tar en titt på en majoritet av de nya byggnaderna som planeras att byggas och deras arkitektur så saknas den speciella charmen som karaktäriserar Kopparlunden. Den är alltför stilren och börjar dyka upp i en mycket stor mängd i Västerås. Användningen av tegel till bostäderna och byggnaderna är en huvudinspiration till att återskapa den nya miljön men poängen förloras när området blir åter en kopia av exempelvis Östermälarstrand eller de relativt nya bostadshusen på Pilgatan. Det är ganska tråkigt att se och speciellt är det inte särskilt spännande att uppleva en stad som verkar monoton i sin miljö. Min enstaka synpunkt är att ta ett steg bortifrån detta för att ge de olika områden i Västerås en unik upplevelse till varje person som vandrar igenom platsen och speciellt Kopparlunden bör ge en ny besökare men även en Västeråsare känslan av en annan tid. Med andra ord kan man exempelvis konstruera de nya byggnaderna efter den specifika design som finns hos Arvidverkstaden, gjuteriet, Emausverkstaden osv. De är inte mycket komplicerade i sin arkitektur men ändå blir de unika genom de diskreta detaljer på fönsterkanter, väggar och hörn samt utsmyckningar på tak som har en blandning av geometriska former. Kanske det inte är så praktiskt med dessa

detaljer men det finns även skönhet i att kunna beskåda vackra ting. Västerås utmärks genom sin egen historia och den borde prägla våra gamla stadsdelar.

Det vackraste med bevarad arkitektur är att få chansen att leva bland en bit historia då staden befann sig i en annan epok. Nu saknas det speciellt i Västerås efter mycket rivning från 1960-talet. Ett av många sorgliga exempel är det gamla kasernetablissemanget i Viksäng som revs och bara två enstaka byggnader finns kvar. Därför anser jag att det viktigt att kommunen och berörda aktörer överväger att prägla de nya byggnaderna med en bit av gamla industriella Västerås i sina framtida planer och även banar väg för utveckling i samspel med historia. Vi alla önskar att få se ett nyare och vackrare Västerås där saker kan komma till liv utan att äldre minnen rivs ner. Våra hemorter är våra liv och Västeråsare ska vara stolta i att föra vidare sin historia till nästa generation som kommer prägla stadens framtid.

Tack för den som tagit sig tid att läsa detta och stort tack till alla som arbetar ideligt för stadens utveckling. Jag blir stolt som Västeråsare att se kommunens engagemang!

Kommentar: Västerås stad delar synpunkten om att det är viktigt att Kopparlundens unika karaktär bibehålls. Därför har vi tagit fram gestaltningsbestämmelser, gestaltningsprogram och gemensamma gestaltningsriktlinjer för hela Kopparlunden där det slås fast vikten av anpassning till den kulturhistoriska miljön och hög arkitektonisk kvalitet i gestaltningen. Detaljplanen reglerar inte exakt hur denna ska se ut, men i gestaltningsprogrammet redovisas de riktlinjer som Västerås stad och fastighetsägarna tillsammans enats om. Västerås stad delar synpunkten om vikten av hög kvalitet i den bebyggda miljön. Det finns även en planbestämmelse som gäller i hela planområdet och som slår fast att "Ny bebyggelse ska utformas med hög kvalitet, omsorg och varsamhet i gestaltning, utförande, material, detaljer och åldrandeaspekter som är jämförbara med Kopparlundens kulturhistoriskt värdefulla industribebyggelse" (**generell planbestämmelse**).

Gestaltningsprogrammet har som mål att hög arkitektonisk gestaltning samt detaljutformning ska prägla de nya byggnaderna. I Gestaltningsprogrammet anges även att detaljer som ska ingå i utformning av kvarteren är exempelvis takfotsutformning samt mönstermurningar som markerar socklar och även kan utsmycka fönster mot exempelvis torget/allmän plats. Även detaljer i plåt och puts kan komplettera tegeldetaljerna med syfte att stärka den industriella karaktären. Detaljutformning kring öppningar och entréer är också beskrivet som viktiga delar i utformningen. Fönster ska även utformas tillräckligt stora för att uppnå tillräckligt med dagsljus till bostäderna samt uppnå god bostadsstandard. Det industriella arvet handlar inte endast om ornamentik, utan framför allt om byggnadsteknik och att förmedla en funktion. Det som tidigare gjordes av främst byggnadstekniska skäl, begränsning till ex. mindre glasrutor som sammanfogas till större glaspartier genom spröjs, är något som inte är nödvändigt med dagens teknik.

Gestaltningsprogrammet ämnar få den nya bebyggelsen att använda sig att principerna från den befintliga bebyggelsen men också inom den logiken även särskilja sig på grund av sin användning som bostäder och kommer att byggas med modern byggnadsteknik. Gestaltningen ska samtidigt utformas på ett sätt som tillför området värden och omsorgsfullhet, vilket också Gestaltningsprogrammet återspeglar. Det ska även ge en viss flexibilitet för att tillåta genomförbarhet och säkra bostadskvaliteter i senare projektering. De visualiseringar som tagits fram är

exempel på utseende utifrån Gestaltningsprogrammet och inte en exakt beskrivning på hur det kan komma att se ut när det är färdigbyggt.

Vissa tillägg och förtydliganden har gjorts i Gestaltningsprogrammet, exempelvis förtydliganden om att gröna fönster och plåtdetaljer mot hörnet vid torgytan ska utföras i samma gröna kulör som Gjuteriets detaljer, samt tydligare beskrivning kring takfotsdetaljer samt markerade sockelvåningar har även gjorts. Visualiseringen på södra kvarteret har även uppdaterats för att visa exempel på sådana utformningar samt exempel på en fönstertyp som återfinns i Gjuteriets fasad.

Kvarstående synpunkter

Detaljplanen lämnas till granskning med kvarstående synpunkter.

REMISSINSTANSER SOM HAR KVARSTÅENDE SYNPUNKTER FRÅN SAMRÅDET:

- Länsstyrelsen
- Mälarenergi
- Naturskyddsföreningen
- Nämnden för idrott, fritid och förebyggande
- Trafikverket

ÖVRIGA SOM HAR KVARSTÅENDE SYNPUNKTER FRÅN SAMRÅDET:

- Privatperson 660